

ŽELEZAR

1957

3

Vesti

PREKLICI

Preklicujemo veljavnost izgubljenih izkaznic za vstop v Železarno, glasečih se na naslednja imena:

Šimnic Avgust, Javornik III., Rožman Miha, Elektrodni oddelek, Pogačnik Franc, konstrukcijska delavnica, Podlogar Jože, Javornik I., Štros Franc, plavž, Iskra Franc, strugarna valjev, Javornik III., Noč Albin, Javornik I. in Šorli Otorino, žičarna.

PREKLIC

Personalni oddelek Železarne Jesenice preklicuje veljavnost izgubljenih izkaznic naslednjih sodelavcev, ki se niso vrnili na delo:

Bahč Karol, plavž, št. izkaz. 18.710, Beravs Slavko, elektro peč, št. izkaz. 8.619, Djenanovič Sulejman, gradbeni oddelek, št. izkaz. 18.765, Hatič Ibrahim, plavž, št. izkaz. 17.635, Hečimovič Mile, plavž, št. izkaznice 18.566, Jakuš Franc, cevarna št. izkaz. 11.065, Kovačevič Vlado, toplotna energija, št. izkaz. 18.939, Kurbegovič Šačir, žična valjarna, št. izkaz. 19.051, Novak Franc, jeklovlek, štev. izkaz. 6.769, Rožman Janez, prometni odd., št. izkaz. 19.002, Talič Zaim, martinarna, št. izkaz. 17.652, Vengar Anton, jeklovlek, št. izkaz. 4.144, Zidar Dragutin, opekarna, štev. izkaz. 18.569, in Zupan Jože, elektrodelaavnica.

ZAHVALA

Ob težki in nenadomestljivi izgubi naše dobre mamice, žene, hčerke in sestre

PAVLE JELEN

se najiskreneje zahvaljujemo prebivalstvu Jesenic za toplo in ganljivo sočustvovanje. Ob tej priliki izrekamo iskreno zahvalo primarijema v jeseniški bolnici dr. Brandsterju in dr. Hafnerju, vsem zdravnikom in sestram v internem kot kirurgičnem oddelku za skrb in nego v času zdravljenja. Posebna zahvala tov. Zaločkarju Alojzu za nesebično dajatev krvi. Zahvaljujemo se tudi godbi „Svobode“ Jesenice, enako tudi pevcem za ganljive žalostinke. Iskrena zahvala SZDL - Javornik in Zvezi žena — Javornik kot tov. Šuputovi za ganljiv govor ob odprtem grobu. Posebej se zahvaljujemo osnovni šoli ter gimnaziji za venec ter šopke in spremstvo na zadnji poti pokojnice, enako tov. učiteljici in tov. profesorici navedenih. Prav tako

se zahvaljujemo Upravnemu odboru SD „Jesenice“ in Upravi Hokej kluba za izrečeno sožalje in denarno pomoč. Zahvaljujemo se članstvu OTK za veliko sočustvovanje in vsestransko pomoč. Toplo se zahvaljujemo tov. Justinovi, enako družini Zemljič in družini Dornič, dalje tov. Dorniku in tov. Lepinovi za veliko pomoč v težkih dnevih članom naše družine. Prav iskreno pa se zahvaljujemo vsem darovalcem vencev in šopkov ter za pismene in brzojavne izreke sožalja. Vsem, ki so se od naše drage poslovili in jo spremlili na zadnji poti — iskrena hvala.

Žalujoči: Jelen — Manfredovi

ZAHVALA

Ob težki izgubi svojega moža

ŽVANA FRANCA

se zahvaljujem vsem, ki so mu v bolezni stali ob strani in ga v tako lepem številu spremili na njegovi zadnji poti, zlasti pa se zahvaljujem njegovim sodelavcem iz Gradbenega oddelka za vence in denarno pomoč, ki so mi jo nudili med boleznijo in ob smrti, dalje vsem zdravnikom in strežnemu osebju, ki so mu pomagali lajšati bolezen in prav tako godbi in pevcem za ganljive žalostinke.

Žalujoči: žena Francka in ostalo sorodstvo.

DELOVNEMU KOLEKTIVU TRANSPORTNEGA ODDELKA

Podpisani Krivec Franc, upokojenec, se zahvaljujem bivšim sodelavcem iz transportnega oddelka za tovariško prireditve in darila ob mojem odhodu iz kolektiva. Zahvaljujem se obratovodji tov. Bernardu, Butenku Gregorju in tovarišem iz sindikalnega odbora za lepe poslovilne besede. Dolga leta, ki sem jih preživel skupno s svojimi sodelavci v tovarni, mi bodo ostala v trajnem spominu, bivšim delovnim tovarišem, ki še delajo v železarni za našo lepšo prihodnost, pa želim veliko uspehov pri delu.

Krivec Franc z ženo

Jesenice, Čufarjeva ul. 106

PREKLIC

Preklicujem in obžalujem vse, kar sem izrekel proti vratarju Železarne Jesenice (Trebež) tov. Janezu Debelaku in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Janez Bizjak mlajši
Javornik II

ŽELEZAR - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE ● MAREC 1957 — ŠT. 3 — LETO 6

Izdaja tovarniški odbor Sindikalne podružnice ŽJ / Ureja uredniški odbor / Odgovorni urednik: Janko Burnik, Obrtniška 31 / Naslov uredništva: Uredništvo »Železarja« Tehniški muzej Železarne Jesenice. Tel. 271. - Dopise in fotografije pošiljajte na naslov uredništva do vsakega 10. v mesecu. - Rokopisi se ne vračajo. / Tiskala tiskarna »Gorenjski tisk« v Kranju. / Klišee izdelala klišarna »Gorenjskega tiska« v Kranju.

Prva in zadnja stran ovitka: V martinarni — sta delo akademskega slikarja Jaka Torkarja.

TOVARIŠ MOŠA PIJADE UMRL

Delovno ljudstvo socialistične Jugoslavije zopet žaluje. Delavski razred in Zveza komunistov je s smrtjo predsednika Ljudske skupščine FLRJ izgubil predanega in dolgotrajnega borca za svobodo in boljšo bodočnost.

Tov. Moša Pijade je umrl dne 15. marca ob 6. uri popoldan na jugoslovanskem veleposlaništvu v Parizu. Zadovoljen z uspehi, ki jih je dosegla jugoslovanska parlamentarna delegacija v Veliki Britaniji, katero je tudi vodil, se je vračal prek Pariza v domovino, tu pa ga je veliko prezgodaj dohitela smrt. Umrl je po usodnem in kratkotrajnem srčnem napadu.

Predsednik Ljudske skupščine FLRJ Moša Pijade je bil star komaj 67 let, rojen je bil 3. januarja 1890 v Beogradu. V svoji mladosti je študiral slikarstvo v Beogradu, Münchenu in Parizu. V letu 1910 se je začel ukvarjati tudi z novinarstvom, leto dni po končani prvi svetovni vojni pa je že izdal napredni dnevnik »Slobodna reč«. To je bil tudi začetek njegovega revolucionarnega in partijskega dela.

Kot revolucionar in komunist je vztrajal na svojem mestu neomahljiv tudi v letih, ko je naša partija preživljala težke čase. Kmalu po njeni ustanovitvi je bil že organizator in urednik časopisa »Radnik«, pozneje pa »Okovani Radnik«. Tov. Pijade je prav tako vodil ilegalno tiskarno v Beogradu, kjer so tiskali časopis »Komunist« in propagandno gradivo oziroma partijsko literaturo. Vendar je bila tiskarna kmalu odkrita, tov. Pijade pa kot vodja te tiskarne obsojen na 12 let zaporu, ki ga je preživel pretežno večino v zloglasni kaznilnici v Sremski Mitrovici. Tov. Pijade je bil res predan komunist; zaporna kazen ga ni omajala. V najtežjem času (tudi v zaporu) je bil v neposrednih stikih s svojimi tovariši in sodelavci — komunisti, zaradi tega pa so mu zaporno kazen povečali še za 2 leti.

Po 14 letih zaporu v Sremski Mitrovici in Lepoglavu pa je prišel tov. Pijade zopet v Beograd, vendar ne za dolgo. Tik pred drugo svetovno vojno v letu 1940 je bil zaradi svoje revolucionarne dejavnosti ponovno aretiran in odpeljan v dobro znano taborišče jugoslovanskih komunistov v Bileči, kjer

je bil vse do začetka Hitlerjevega napada na Jugoslavijo.

Kakor pred vojno tako je bil tudi v narodno-osvobodilni borbi tov. Pijade med prvimi organizatorji boja proti fašizmu. Udeležil se je julijskega upora v Črni Gori, sicer pa je v vrhovnem štabu NOV Jugoslavije opravljal važna dela, predvsem pa se ukvarjal z organizacijo oblasti v državi. Udeležil se je tudi zgodovinskega drugega zasedanja AVNOJ v Jajcu, kjer je bil tudi izbran za podpredsednika tega najvišjega organa v novoustanovljeni demokratični Jugoslaviji.

V 12 poveljnih letih je bil tov. Pijade vedno v ospredju vse dejavnosti, kot državnik pa je delal zlasti v organih Ljudske skupščine FLRJ, kjer je bil predsednik ustavotvornega potem pa zakonodajnega odbora Ljudske skupščine FLRJ, od 1954 dalje pa je bil predsednik Zvezne Ljudske skupščine.

Pokojnika nismo poznali samo kot državnika, temveč je bila njegova dejavnost zlasti vidna v partijskem življenju. Dolgo vrsto let je bil član Centralnega Komiteja komunistične partije Jugoslavije, prav tako pa je bil na zadnjem, VI. Kongresu izvoljen za člana Izvršnega Komiteja CK ZKJ. Kot organizatorja in idejnega svetovalca z bogatimi dolgoletnimi izkušnjami pa bodo pokojnega tov. Pijada pogrešali tudi njegovi številni sodelavci v Zveznem odboru SZDL, v Centralnem odboru ZB Jugoslavije, občutna vrzel pa je s smrtjo tov. Pi-

jada nastala tudi v srbski Akademiji znanosti kakor tudi v združenju novinarjev Jugoslavije in likovnih umetnikov.

Jugoslovanski narodi so pokojnega tov. Pijada cenili in spoštovali. Za svoje nesebično in vseskozi požrtvovalno delo pa je tov. Pijade dobil visoka priznanja in odlikovanja. Odlikovan je bil z redom narodnega heroja, z redom junaka socialističnega dela, z redom Bratstva in enotnosti partizanske zvezde, zasluge za narod in z drugimi odlikovanji.

Vest o prezgodnji smrti tov. Pijada je med našimi narodi odjeknila z neverjetno hitrostjo. V vseh večjih mestih, predvsem pa v glavnem mestu Beogradu, kjer je bil pokojnik rojen, so odpovedali prireditve, odrejeno pa je bilo 4-dnevno narodno žalovanje, ustanove, podjetja, organizacije in delovni kolektivi pa so v teh dneh organizirali spominske žalne svečanosti. Naši najvišji državni in partijski organi so sprejeli številne sožalne brzojavke tako iz domovine kakor tudi iz drugih držav.

Slava njegovemu spominu!

Delavski svet Železarne Jesenice je na svojem rednem zasedanju in na žalni kome-moraciji sklenil, da v počastitev spomina pokojnega Moša Pijade podari 5 milijonov din iz dobička za gradnjo spomenika padlim borcem na Jesenicah. Poleg tega je določil 5 člansko delegacijo, da se udeleži pogreba.

Ob smrti Predsednika zvezne ljudske skupščine, tov. Moše Pijada so Centralnemu komiteju ZKJ odposlali UO, DS, sindikalna podružnica, tov. komite ZK in tov. komite LMS sožalno brzojavko naslednje vsebine:

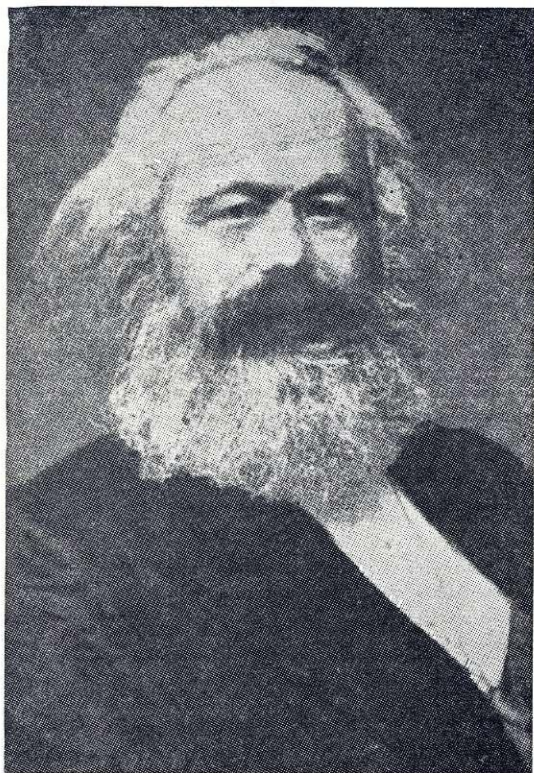
Centralnemu komiteju ZKJ, Beograd

Ob nenadni izgubi tovariša Moše Pijada, člana Izvršnega komiteja CK ZKJ, predsednika ljudske skupščine se komunisti in kolektiv Železarne Jesenice zavedamo, da smo izgubili enega najvidnejših voditeljev, prekaljenega marksista, borca in revolucionarja za pravice delovnega ljudstva ter ustvarjalca družbenih političnih in pravnih osnov socialistične Jugoslavije. Pridružujemo se žalovanju vseh narodov Jugoslavije in izrekamo svoje globoko in iskreno sožalje.

*Komunisti in kolektiv
Železarne Jesenice*

Njegovo ime

bo živel dolga stoletja

Karl Marx

Dne 14. marca popoldne ob tričetrt na tretjo je prenehal misliti največji živeči mislec. Komaj dve minuti smo ga pustili samega, in ko smo spet vstopili, smo ga našli mrtvega, mirno je zaspal — toda za vedno.

Kaj je izgubil s tem možem borbeni evropski in ameriški proletariat, kaj je izgubila z njim zgodovinska znanost, tega sploh ni mogoče presoditi. Prekmalu bomo občutili vrzel, ki jo je povzročila smrt tega velikega moža.

Kakor je Darwin odkril razvojni zakon organske narave, tako je Marx odkril razvojni zakon človeške zgodovine: odkril je namreč preprosto, doslej pod ideološko peno zakrito dejstvo, da morajo ljudje predvsem najprej jesti, piti, stanovati in se oblačiti, predno se lahko ukvarjajo s politiko, znanostjo, umetnostjo, religijo itd.,

da je torej proizvodnja posrednih materialnih življenjskih sredstev in s tem vsakokratna razvojna stopnja kakega naroda ali kake dobe tista osnova, iz katere so se razvile državne ustanove, pravni nazori, umetnostne in celo verske ideje nekaterih ljudi in da je treba torej te ustanove, nazore in ideje razlagati s te osnove, ne pa narobe, kakor se je godilo doslej.

Toda to še ni vse. Marx je odkril tudi poseben razvojni zakon današnjega kapitalističnega proizvodnega načina in buržoazne družbe, ki jo je ta proizvodni način ustvaril. Z odkritjem presežne vrednosti je vse to na mah postalo jasno, medtem ko so se vsa prejšnja raziskovanja tako meščanskih ekonomistov kakor socialističnih kritikov izgubljala v temi.

Dve taki odkritji pač zadoščata za eno življenje. Srečen je lahko že tisti, ki mu je dano doseči eno samo tako odkritje. Toda na vsakem področju, ki ga je Marx raziskoval — in teh področij je bilo zelo mnogo in nobenega se ni dotaknil samo mimogrede — na vsakem teh področij, celo na matematičnem, je bil Marx samonikel, neodvisen raziskovalec.

Tak je bil Marx kot mož znanosti. Toda to še zdaleč ni bila niti polovica moža. Znanost je bila za Marxa gibalna sila zgodovine, revolucionarna sila. Naj je imel še tako čisto veselje ob novem odkritju na področju katerekoli teoretične znanosti, odkritju, katerega praktične uporabe morda še niti slutiti ni bilo mogoče — docela drugačno veselje je občutil, če je šlo za odkritje, ki je takoj revolucionarno poseglo v industrijo, v zgodovinski razvoj sploh. Tako je natanko zasledoval razvoj v odkritjih na področju elektrike in nazadnje še odkritje Marcela Depreza.

Zakaj Marx je bil predvsem revolucionar. Sodelovati tako ali drugače pri strmogavljenju kapitalistične družbe in državnih ustanov, ki jih je ta ustvaril, sodelovati pri osvoboditvi modernega proletariata, ki mu je on prvi zbudil zavest o njegovem položaju in njegovih potrebah, zavest o pogojih za njegovo osvoboditev — to je bil njegov pravi življenjski poklic. Borba je bila njegov element. In boril se je s strastjo, z vztrajnostjo, z uspehom kakor malokdo. Prva „Rheinische Zeitung“ 1848–49, „New York Tribune“ 1852–1861 — poleg tega pa nešteto borbenih brošur, delo v Parizu, Bru-

slju in Londonu, dokler ni naposled nastala ko krona vsega velika „Internacionalna delavska zveza“, resnično, to je bil spet uspeh, ki bi bil njegov povzročitelj nanj lahko ponosen, pa čeprav ne bi bil ustvaril nič drugega.

In zato je bil Marx najbolj osovražen in najbolj obrekovan mož svojega časa. Vlade, absolutistične in republikanske, so ga izganjale. Buržuji, bodisi konservativni ali skrajno demokratični, so ga kakor za stavo obsipali z lažmi. On pa je vse to odrival kakor pajčevino, ni mu bilo mar za to, odgovarjal je samo, če je bila skrajna sila. In

ta človek je umrl. Milijoni njegovih revolucionarnih sodelavcev, ki prebivajo od sibirskih rudnikov preko vse Evrope in Amerike do Kalifornije, ga časte, ljubijo in žalujejo za njim, in smelo lahko trdim: lahko da je imel prenekaterega nasprotnika, a komajda kakega osebnega sovražnika.

Njegovo ime bo še stoletja živelo in tako tudi njegovo delo!

S temi besedami se je poslovil Friderik Engels od pokojnega Karla Marxa dne 17. marca 1883 na pokopališču v Highgate — London.

Po Delavski enotnosti

Sklepi X. rednega zasedanja delavskega sveta

(od 12. 3. do 13. 3. 1957)

1. Delavski svet Železarne se strinja s tem, da se tarifni pravilnik za podjetje sprejme in to v razponu za delavce in uslužbence.

2. Delavski svet se strinja z izračunom nivoja v razponu in to po kvalifikacijah.

3. Del. svet se strinja s tem, da se upošteva analitična ocena delovnih mest kot orientacija za določitev tarifne postavke v razponu. Uprava podjetja in DIT morajo skrbeti za to, da se DS čimpreje predloži rang lista delovnih mest uslužbencev in delavcev v Železarni.

4. Za uvedbo razpona plač delavcev in uslužbencev naj se ustvari pravilnejši stimulans nagrajevanja.

5. CDS zahteva, da odgovorni faktorji napravijo objektivno individualno ocenitev delavcev in uslužbencev na delovnih mestih. Zavzeti je strog objektivni kriterij ocenjevanja ljudi.

6. DS se strinja, da se tarifni pravilnik sprejme z vsemi korekturami, ki jih je DS sprejel in da teče veljavnost predloženega tarifnega pravilnika od 1. 1. 1957 dalje.

7. Sklene se, da pri OLO Kranj zagovarjajo naš tarifni pravilnik naslednji tovariši: predsednik tarifne komisije, Labura Zvone, predsednik sind. podružnice Tone Pintar, sekretar tovarniškega komiteja ZK, Saksida Ivan, Komljanc in Suštaršič.

8. Sprejme se sklep, da se v tarifni pravilnik Železarne Jesenice vnesejo DUR, restavracija Kazine in počitniški domovi.

9. Sprejme se tekstni del tarifnega pravilnika s popravki v nekaterih členih.

10. Sprejme se predlog, da se direktor in tajnica mojstrske šole na Jesenicah vključita v delež dobička pri ŽJ, ker omenjena šola vzgaja kader, prav tako kakor MIŠ za za naše podjetje.

11. Sprejme se poročilo tarifne komisije o zahtevi OLO, da se ukine do 31. 3. 1957 direktno povprečje.

12. Sprejme se sklep, da se nabavi stiskalnica „Rosa Cometta“, Milano za ceno 4 milijone 200.000 din za izdelavo žlindrinih zidakov.

13. Sprejme se poročilo o zahtevi Okrajne finančne inšpekcije o likvidaciji reparacijskega skladišča na Blejski Dobravi.

14. DS odobri prodajo osnovnih sredstev po spisku od 1 do 36 v skupni vrednosti 43.183.961 din.

15. DS sprejme zaradi nujnosti predlog, da se proda kauperska opeka iz reparacij obratu plavž s pridržkom, da zadevo pregleda strokovna komisija, ki naj sklep anulira, če ne bi bila stvar v redu. Komisija je dolžna o stvari poročati na prihodnjem zasedanju DS.

25. APRILA homo volili nove Delavske svete

V mesecu februarju je bil objavljen razpis volitev novih DS. Centralni svet sindikatov je tudi izdal svoj proglas o vlogi sindikalnih organizacij pri volitvah v nove Delavske svete.

Vsekakor so letošnje volitve Delavskih svetov iz obstoječih razlogov nivoja našega družbenega razvoja nekoliko drugačne kot so bile doslej. Svojski pečat daje letošnjim volitvam prvi kongres Delavskih svetov Jugoslavije, ki bo nakazal nove poti v izgradnji našega družbenega — delavskega upravljanja. Drugič je letošnje leto po dosedanjih in bodočih spremembah v gospodarskem mehanizmu odločilnega pomena pri nadaljnji uresničitvi naše gospodarske politike. Pri tem nam naš razvoj narekuje skrbno izbiro kandidatov za nove Delavske svete, kateri bodo kos nalogam upravljanja podjetja. Lahko trdimo, da že sedaj kljub omejenim pravicam organov delavskega upravljanja, nismo znali izkoristiti v polni meri še celo tedanemožnosti. Pogoj za nadaljnji razvoj delavskega upravljanja je v tem, da se razširi gmotna osnova delavskega družbenega upravljanja.

Ena izredno važnih nalog organov upravljanja v podjetjih bi bila letos orientacija k skrbi za nadaljnjim razvojem komunalnega sistema, ki dobiva vedno več gmotnih osnov. Zato je potreba za širšim in bolj odločnim uveljavljanjem delavskega razreda v komunalni skupnosti. Ne samo ozko gledanje na interese ter gospodarjenje v svojem podjetju, temveč širše področje delovanja v komunah itd.

Naš kolektiv bo volil svoje delavske svete dne 25. aprila. Ne bi imeli prav, če bi trdili, da naši dosedajni delavski sveti in upravni odbori niso odigrali svoje vloge, saj so tu uspehi, ki jih naš kolektiv dosega od leta do leta. Vendar je umestno govoriti tudi o tem, ali je sleherni član delavskega sveta in upravnega odbora prispeval svoj delež k razvoju in izpolnjevanju proizvodnje, organizaciji dela, ekonomskemu gospodarjenju v podjetju. Lahko trdimo, da temu ni tako. Če je delavski svet v podjetju in upravni odbor zadovoljivo reševal težke probleme, pa moramo odslej z večjim čutom odgovornosti skrbeti za hitrejši razvoj grupnih delavskih svetov. Seveda bo treba izpopolniti organizacijo dela po obratih, odpraviti nekatere pomanjkljivosti, ki zavirajo pravilno rast naših grupnih in obratnih delavskih svetov. Skratka, treba bo vskladiti organizacijsko strukturo ter notranje poslovanje v podjetju z zahtevami delavskega upravljanja.

Smatram, da sedanja struktura delavskih svetov po grupah obratov daje kar precej možnosti za vsebinski in bolj kvaliteten razvoj samoupravljanja pri nas. Ne morem se strinjati s težnjo nekaterih naših obratov, naj gremo na večje število delavskih svetov, oziroma na delavske svete po obratih. To predvsem iz razloga, ker še sedanji niso v polni meri usposobljeni za gospodarjenje v svoji grupi, ker še niso dani pogoji za to. Zatorej dati pogoje in ekonomsko osnovo samoupravnim organom in šele nato govoriti o raznih reorganizacijah organov delavskega upravljanja.

Samo z reorganizacijami ne bomo rešili niti organizacije dela produktivnosti, izboljšanja proizvodnje, kakor tudi ne bomo pripravili naših sodelavcev k njihovem sodelovanju in vplivu na razvoj gospodarjenja.

Prevelika razdrobljenost organov delavskega upravljanja nam po drugi strani zopet onemogoča širši vpogled članov delavskih svetov v gospodarstvo podjetja. Hkrati omogoča takšna razdrobljenost tudi razvoj raznih ozkih lokalističnih teženj posameznikov. Prav zaradi tega si moramo biti ob letošnjih volitvah v nove delavske svete na jasnem, da v te organe spadajo ljudje, ki so gospodarsko in politično sposobni voditi delovni kolektiv ter pravilno gospodariti z zaupano jim družbeno imovino, v korist kolektiva in družbe. Neprecenljive vrednosti je imovina, s katero gospodari delovni kolektiv prek samoupravnih organov, zato pa moramo vložiti vse razpoložljive sile in skrbeti, da bomo imeli v kolektivu čim boljši in popolnejši delavski svet, kakor tudi grupne in obratne delavske svete.

Pred volitvami, kakor tudi pri izbiri kandidatov in na volitvah samih 25. aprila mora sleherni član našega kolektiva opraviti svojo dolžnost z zavestjo, da tako dela v prid družbi, kolektivu in s tem tudi samemu sebi.

Delavski svet naše Železarne je na svojem XI. rednem zasedanju sprejel sklep, da bodo volitve v organe delavskega upravljanja v našem podjetju v četrtek 25. aprila 1957 od 4. ure zjutraj do 16. ure popoldne. V zvezi s pripravami na predvidene volitve organov delavskega upravljanja je delavski svet Železarne na istem zasedanju imenoval volilno komisijo, katero sestavljajo tovariši: Burnik Janko kot predsednik, tajnik Fortuna Stanek in člani Talar Justin, Globočnik Rok in Nemec Štefan. Delavski svet je imenoval tudi tričlansko komisijo, ki bo pripravila volilne imenike, člani te komisije pa so: Brun Viktor, Budja Milan in Jamnik Anica.

Krepko bo treba prijeti za delo

Sindikalni občni zbori so za nami. V številnih obratih so bili izvedeni zadovoljivo in celo boljše kakor v prejšnjih letih. Tovarniški odbor sindikata v naši tovarni srdi, da so letošnji občni zbori sindikalnih odborov v obratih narekovali precej nalog, ki jih bo treba izpolniti v veliki večini še v letošnjem letu.

Vse kaže tako, da so sindikalni odbori ubrali pravo pot, ugotavlja pa se, da tudi člani sindikata, to je naši sodelavci, kažejo več zanimanja za probleme, s katerimi se ukvarja sindikalna organizacija. Iz razprave na občnih zbora obratnih sindikalnih odborov povzemamo, da so v nekaterih obratih nekoliko zanemarili sicer zelo važne probleme in so vse premalo govorili o razvoju delavskega upravljanja in o izpolnjevanju gospodarskega sistema. Tako pridemo do zaključka, da nekaterim našim sodelavcem niso v dovoljni meri znani gospodarski ukrepi za izboljšanje življenjske ravni naših delovnih ljudi. Res je tudi to, da je sindikalna organizacija premalo skrbela za to, da bi člani organov delavskega upravljanja redno seznanjali članstvo o svojem delu in podobno.

Skoraj na vseh občnih zbora so govorili tudi o delavski mladini. Mladi delavci so v zadnjem času pokazali precej razumevanja za napredek proizvodnje. Pri vsem tem je treba vedeti, da so mladi delavci dostikrat bolj dovzetni za izpolnjevanje postavljenih nalog in obveznosti, toda primanjkuje jim znanja in potrebnih izkušenj. Prav zaradi tega je naša naloga, da mladim sodelavcem nudimo kar največ potrebnega znanja, hkrati pa bomo morali skrbeti tudi zato, da se bodo uveljavili kot dobri delavci — upravljavci in bodo imeli v kolektivu zaupanje do soodločanja tako v organih delavskega upravljanja kakor tudi pri delu v ostalih družbenih organizacijah.

Zanimiva in hkrati tudi koristna ugotovitev za celotno sindikalno organizacijo je med drugim tudi ta, da smo vrste našega sindikalnega aktivna izpopolnili z mladimi mnogo obetajočimi sodelavci. Poleg tega pa se je v precejšnji meri povečala tudi aktivnost sindikalne organizacije v obratih železarne.

Sodelavci, ki so sodelovali v razpravah na že omenjenih občnih zbora, so predlagali tudi vrsto koristnih predlogov, ki jih bo treba uresničiti še v letošnjem letu.

V zvezi s tarifno politiko v našem podjetju je bilo povedano, da naj bi novi tarifni

pravilnik vseboval določene razpone, kakor tudi lestvico za nagrajevanje otežkočenega dela.

Problem, ki ga bo treba rešiti v doglednem času je pomanjkanje prostorov sindikalnih odborov v Mehanični delavnici, Zaščitni službi, Glavni pisarni in Opekarni. Naši sodelavci bi prav gotovo pozdravili ustanovitev centralne delavske restavracije, ureditev obstoječih kantin v obratih, kakor tudi ustanovitev rehabilitacijske delavnice, v kateri bi bili zaposleni delovni invalidi. Vse te in podobne naloge bodo v letošnjem letu v ospredju pri delu naših sindikalnih organizacij. Uspešno reševanje teh nalog pa je seveda odvisno od pomoči vsega delavstva, organiziranega v sindikalni organizaciji.

Sklepi izrednega zasedanja DS

(z dne 16. 3. 1957)

1. Sklene se, da Železarna Jesenice da iz sklada za prosto razpolaganje 5 milijonov dinarjev za spomenik padlim borcem na Jesenicah v počastitev spomina pok. tovariša Moše Pijada.

2. Poročilo Centralne inventurne komisije se na predlog ekonomsko-finančne komisije, ki je vso inventuro ponovno pregledala, sprejme in odobri.

3. DS naj zahteva pri upravi podjetja, da mora biti za naše podjetje postavljena stalna inventurna komisija, ki bo tekom leta organizirala in izvedla večkratni popis vseh zalog. Sam inventurni popis zahteva, da je treba ukreniti vse potrebno, da se uredi stanje naših osnovnih sredstev, kolikor v posameznih obratih niso bila točno popisana.

4. Nujno je, da ista komisija, ki jo bo določila uprava podjetja za inventuro in popis skladišč, uredi tudi vprašanje odstotka kale, ki nastopa pri raznih potrošnih in vloženih materialih v podjetju.

5. Obremenitev Jasli za paro v znesku 184.929 din naj se odpiše. V bodoče naj se sklene pogodba glede plačila uporabe pare.

Žakaj plače v razponu

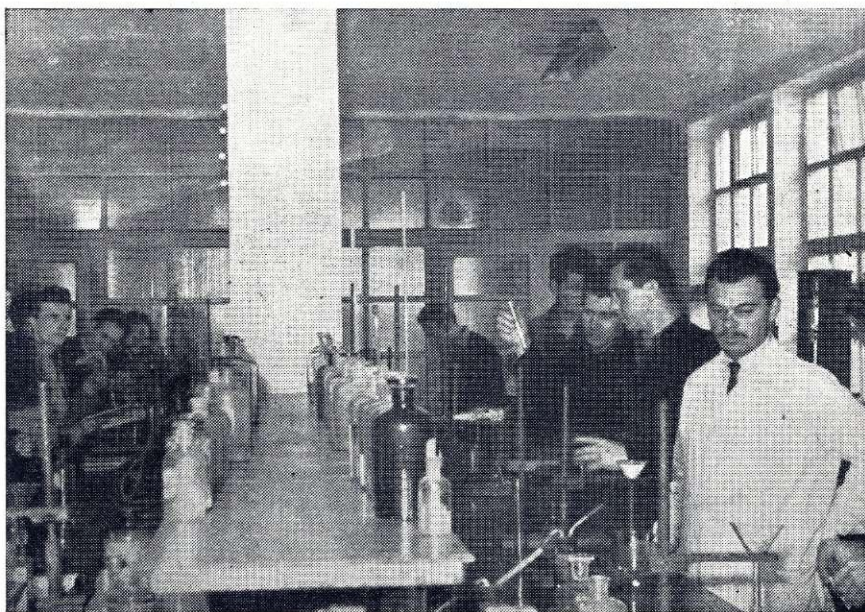
Razprava o predlogu Tarifnega pravilnika za leto 1957 je bila v obratih Železarne zelo živahna. Najbolj so se zanimali za vprašanje tarifnih postavk v razponu. Kakor so mnogi ta sistem odobraval, pa jim ni šlo v račun, da bodo tarifne postavke v razponu veljale samo za delavce vzdrževalnih obratov in režiji, dočim bodo proizvodni obrati imeli tarifne postavke v fiksnih zneskih. Razlike, ki so tako nastale med tarifnimi postavkami proizvodnih delavcev in vzdrževalcev, so bile le preveč velike. Pripombe vzdrževalcev so bile zato predvsem v tem, da so vzdrževalci v veliki večini strokovni delavci t. j. da imajo določeno kvalifikacijo, za katero je bila potrebna učna doba in tudi daljša praksa. Sicer je res, da smo vsi odvisni od delavcev v proizvodnji, vendar le-ti za svojo večjo storilnost dobe še normo, dočim je pri vzdrževalcih taka norma sploh nemogoča. Delo vzdrževalca je povsem drugega značaja. Popravila strojev se težko merijo. Tu gre za kvaliteto dela, ki mora biti taka, da stroj, oziroma strojne naprave čim dalj vzdrže. Zato v tem primeru velja staro pravilo: „Najboljši vzdrževalci so tisti, v katerih obratih je najmanjši odstotek okvar in zastojev.“ Tu gre tedaj za strokovnost, spretnost in sposobnost vzdrževanja. Kakor rečeno, mora biti vzdrževanje tako, da je stroj

čimdalje uporaben, kar pa je nemogoče normirati. Treba pa je to delo tudi kar bolje plačati. Prav zaradi teh razlogov so razlike, ki so nastale med tarifnimi postavkami v razponu za delavce v vzdrževanju in fiksnimi postavkami za delavce v proizvodnji, bile le preveč očitne. Za proizvodnjo sta nam potrebna oba, delavec, ki proizvaja in delavec, ki vzdržuje stroje in strojne naprave. Odvisna sta drug od drugega.

Pripombe, ki so padale na ta račun so končno pokazale, da je najbolj pravilno in tudi pravično, kar so uvideli tudi delavci v proizvodnji, ako se vsem delavcem in uslužbenecem brez razlike določijo nove tarifne postavke v razponu. To se je tudi zgodilo. Izdelan je bil nov predlog, kateri je upošteval utemeljene ugovore velike večine delavcev.

Kakšne so torej pozitivne strani tega novega plačnega sistema? Vsi se tega prav dobro zavedamo, da dosedanji plačni sistem ni dajal možnosti, da bi se pridnega in vestnega delavca ali uslužbenca delu primerno nagradilo. Prav zato tudi ni bilo nobene tekme med samimi delavci za večjo in boljše delovno storilnost, delovno disciplino kakor tudi, da bi se posamezniki trudili doseči večjo in boljše strokovnost.

Novi plačni sistem daje to možnost, da se s tarifnimi postavkami v razponu in

Skupina dijakov -
železarjev pri
delu v
laboratoriju

Foto:
Torkar Franc

z ocenjevanjem prizadete delavce tudi bolje plača. Dosedaj pa nam to ni bilo mogoče. Seveda nekateri ugovarjajo, češ da bodo z ocenjevanjem delavcev nastali po obratih spori, ki ne bodo dobro vplivali na delovno storilnost. Ta ugovor pa nikakor ne drži. Zavedati se moramo namreč prav vsi, od prvega do zadnjega v podjetju, da nam bo šlo bolje samo takrat, kadar bomo dobro gospodarili. No, in dobro gospodarstvo je prav gotovo povsem odvisno od dobrih in delavoljnih delavcev. Taki delavci pa morajo za svoje delo dobiti tudi primerno nagrado, t. j. večje prejemke kakor oni, ki se za to ne trudijo. Zato moramo ta novi plačni sistem in ocenjevanje pravilno razumeti t. j. truditi se moramo, da bomo čimveč proizvajali, da bo kvaliteta izdelkov čim boljša, da surovine in materiala ne razmetavamo. Pri tem se da prav v našem podjetju prihraniti ne samo stotisočev, marveč milijone. Čut za odgovornost pa prav gotovo bolj učinkuje takrat, kadar je delavec za svoje delo

tudi primerno nagrajen. Gre tu samo zato, da smo pri ocenjevanju posameznika strogo objektivni. Le kolikor bomo objektivno in pošteno ocenjevali delavce, ni nevarnosti, da bi nastali spori, temveč ravno nasprotna, dobili bomo potrebno zaupanje, katero so delavci pri dosedanjih sistemih precej izgubili.

Ne pozabimo pa pri tem lepega slovenskega pregovora, ki pravi: „Brez muje se še čevelj ne obuže.“ To še prav posebno velja za naš gospodarski napredek, katerega ne bo, če bomo samo razpravljali o večji proizvodnosti dela in iskali možnosti, kako bi se ognili raznim težavam, marveč je vsakega posameznika dolžnost, da svoje naloge v polni meri tudi izvršuje.

Prav v tem pogledu so plače v razponu važna osnova za večjo proizvodnost dela, sporedno s tem pa tudi pot za izboljšanje naše življenjske ravni.

R. J.

Poročilo o obratnih nezgodah za mesec februar

Obrat	Stalež	Nezgod				Izpad					
		Smrtne m	ž	Ostale m	ž	Skupaj m	ž	%	dnj	ur	v din
Visoke peči	358			2	—	2	—	0,5	84	672	43.744.—
Martinarna	526			10	—	10	—	1,9	143	1144	74.428.—
Elektropeč	92			4	—	4	—	4,3	12	96	6.245.—
Javornik I.	732			9	—	9	—	1,2	112	896	58.293.—
Valjarna 2400	222			4	—	4	—	1,8	78	624	40.597.—
Javornik II.	393			4	—	4	—	1,0	82	656	42.679.—
Javornik IV.	61			—	—	—	—	—	—	—	—
Žična valjarna	203			4	—	4	—	1,9	61	488	31.749.—
Jeklovlek	121			—	—	—	—	—	—	—	—
Predelovalni	622			4	—	4	—	0,6	62	496	32.269.—
Cevarna	191			—	1	—	1	1,5	22	176	11.450.—
Elektrodni	119			—	—	—	—	—	—	—	—
Livarna	190			—	—	—	—	—	—	—	—
Šamotarna	205			3	—	3	—	1,4	7	56	3.643.—
OTK	155			—	—	—	—	—	—	—	—
Energijski	177			1	—	1	—	0,5	18	144	9.368.—
Mehanična	292			1	—	1	—	0,3	33	264	17.175.—
Konstruktorska	187			1	—	1	—	0,5	32	256	16.655.—
Elektrodelavnica	124			2	—	2	—	1,6	6	48	3.122.—
Gradbeni	215			2	—	2	—	0,9	12	96	6.245.—
Javornik III.	367			2	—	2	—	0,5	70	560	36.431.—
Promet	380			5	—	5	—	1,3	152	1216	79.110.—
Transport	198			4	—	4	—	2,0	32	256	16.650.—
Kapitalna	59			1	—	1	—	1,6	11	88	5.720.—
Garaža	20			—	—	—	—	—	—	—	—
Direkcija	220			—	—	—	—	—	—	—	—
Pomožna služba	123			—	—	—	—	—	—	—	—
Komunalni	130			—	—	—	—	—	—	—	—
MIS	16			—	—	—	—	—	—	—	—
Nabavni oddelek	45			—	—	—	—	—	—	—	—
Skupno:	6753			63	1	63	1	0,9	1029	8232	535.573.—

Skupaj nezgod 64

Velik porast pri izdelavi tanke pločevine

Kljub temu, da so v lanskem letu obstojale težave in da je bil obrat valjarne tanke pločevine deloma še v gradnji, je bil dosežen lep uspeh pri proizvodnji tanke pločevine.

Letni proizvodni plan je bil določen v lanskem letu na 37.600 ton enotne vrste $1000 \times 2000 \times 1,25$ mm. Izvaljano pa je bilo 35.000 dejanskih ton, odnosno 41.600 ton enotne vrste, dočim je bilo gotove robe izdelane prav tako 35.000 dejanskih ton in 40.893 ton enotne vrste pri povprečni debelini 0,98 mm, kar je daleč izpod planirane debeline.

Ne bo odveč, če naše bralce seznanimo s proizvodnjo tanke pločevine v lanskem letu v primerjavi s proizvodnjo v prejšnjih letih.

c) V prejšnjih letih je bilo večkrat podarjeno pereče vprašanje glede kvaliteten valjev, kajti valji domače proizvodnje se hitro lomijo. Tako je bilo tudi v lanskem letu, pošiljka kvalitetnih inozemskih valjev pa je prispela šele v drugi polovici leta. Prepogosti lomi domačih valjev pa pomenijo vrzel pri valjanju pločevine oziroma 500 ton pločevine manj, kakor bi jo izdelali v primeru če bi imeli res dobre valje.

d) V obratu Javornik II. bi bila proizvodnja tanke pločevine precej večja, če bi na delovnih mestih delali vsi ljudje, ki so predvideni v normativu. Od predvidenih 400 zaposlenih delavcev je bilo na delu le 339 ljudi ali 85%. Zaradi tega so nekateri zaposleni bili z delom preobremenjeni in niso bili kos vsem nalogam, poleg tega pa

Leto	Plan	Proizvod. vroče valj.	Izpol. plana %	Proizvod. gotove robe	Izpol. plana %	Poveč. proizvod. indeks %	Vložek	Povpr. debel.	Izplen %
1954	18.000	19.258	107	18.939	105	100	24.404	0,80	78,8
1955	30.000	25.863	86	26.708	89	140	32.288	1,12	80,1
1956	37.600	35.035	93	35.010	93	185	43.909	0,98	79,8

Iz gornje tabele lahko ugotovimo, da se je proizvodnja v dejanskih tonah napram letu 1954 dvignila za 85%.

Izpolnitev plana v letu 1956 bi bila lahko še večja, vendar so proizvodnjo tanke pločevine ovirali nekateri faktorji in sicer:

a) Kapitalna izgradnja ni pravočasno izgotovila predvidenih del (zakasnitev v montaži novega trio ogrodja, prav tako pa je bil prepozno dobavljen novi 600 kW motor), vse to pa je povzročilo, da je bila proizvodnja pločevine manjša za ca. 300 ton.

b) Znano je, da je v lanskem letu občutno primanjkovalo električne energije. Zaradi tega je bilo v lanskem letu 1221 delovnih ur manj, kar pomeni izgubo ca. 2080 ton pločevine.

so morali na nekaterih delovnih mestih, in sicer prepogosto, menjati delavce, ki so že dobro vajeni pri delu, z mladimi in še nezkušenimi močmi.

Kljub navedenim oviram pa so v valjarne tanke pločevine vseeno izvaljali vsak mesec 2920 ton pločevine in prav toliko tudi gotove robe. S to količino so se močno približali maksimalni zmogljivosti valjarne, ki znaša 3300 ton na 88,5%. Maksimalna zmogljivost te valjarne je namreč skupna s hladno valjarno tanke pločevine, ki pa je še v gradnji, tako da bo po dokončanih delih znašala zmogljivost valjarne v celoti 40.000 ton.

Zanimiva je tudi primerjava izpolnitve proizvodnega plana po asortimanu, prav tako v letih od 1954 do 1956.

Proizvodnja vroče valjane pločevine v letih							Povečanje proizvod. indeks
	1954	%	1955	%	1956	%	
srednja	1.404	7,3	7.763	30	9.567	27,2	680
tanka	6.969	36,2	9.076	35,2	11.493	32,8	165
finna	10.885	56,5	9.024	34,8	13.975	40,0	128
Skupno	19.258	100	25.863	100	35.035	100	182

V zvezi z dobrimi proizvodnimi rezultati, ki so bili doseženi v valjarni tanke pločevine v lanskem letu naj omenimo tudi to, da so v primerjavi z letom 1955 uspeli zmanjšati zastoje med obratovanjem na progi in to za 1,3%. Zmanjšanje zastojev pa je bilo možno predvsem zaradi dobrega vzdrževanja naprav, pravočasne dobave rezervnih delov in zaradi tehničnih izboljšav. Dvignila se je tudi storilnost moža na uro (kg/h) to pa pomeni, da so delavci pri delu dobro vajeni in da obvladajo nove strojne

naprave, ki z razliko od prejšnjih zastarelih zahtevajo na vsakem mestu celega človeka.

Pričakovati je, da bodo delavci, zaposleni v oddelkih valjarne tanke pločevine na Javorniku, tudi v letošnjem letu nadaljevali z delom, ki bo rodilo dobre sadove. Če bo šlo vse po sreči, tedaj ne bo težko doseči predvidenega proizvodnega plana, s tem pa bodo tudi zadostili vedno večjim potrebam po kvalitetni tanki in fini pločevini na naših tržiščih.

Rjazancev Aleksander-OTK

Premogov katran

S pomočjo procesa suhe destilacije raznih vrst premogov in lesa dobimo poleg mešanice plinov in katranove vode še gostotekoči produkt, ki ga imenujemo katran. Katrani se med seboj razlikujejo glede na uporabljen vrsto goriva in temperaturo, pri kateri se je izvršila suha destilacija. Katran, pridobljen iz premoga in pri visokih temperaturah se razlikuje od katrana, dobjenega pri destilaciji na nižji temperaturi, po večji vsebnosti aromатов. Pravtako se katrani razlikujejo med seboj po barvi, ki poteka od svellorjave do temnorjave in črne barve. Specifična teža katrana raste z zvečanjem temperature suhe destilacije premoga in znaša od 1,05—1,25. Zveča pa se tudi viskoznost tako n. pr. ima katran s spec. težo 1,124 viskoznost pri 20°C 39,3°E, medtem ko ima pri spec. teži 1,24 pri 20°C 55°E.

Katran je neobhodno potrebna surovina za kemično industrijo. Znano je, da vsebuje katran ca 140 različnih kemičnih spojin, od katerih pa jih le malo izolirajo. Med najvažnejše spojine, ki jih pridobiva kemična industrija so: bencol, toluol, ksilol, naftalin, parafin, fenol itd. Največji odjemalci katranskih produktov so barvna, farmacevtska in vojna industrija. V naši industriji uporabljamo katran za kurjenje SM peči. Ta katran je stranski produkt pri uplinjevanju premoga v generatorjih.

Pri proučevanju katranov in njihovi uporabi se moramo posluževati metode, ki je izvedljiva v laboratoriju to je frakcionirana destilacija.

Na primer:

	pri temp. destilacije	vsebnost frakcije	Specifična teža frakcije
lahko olje	do 170	0,5—5,0	0,88—0,98
srednje olje	170—230	3,46—12,2	0,98—1,04
težko olje	230—270	9,93—27,0	1,04—1,06
antracensko olje	270—360	4,0—27,8	1,06—1,10
katranski ostanek	preko 360	50,5—71,8	—

I. GRUPA Lahko olje

Pri suhi destilaciji katrana iz rjavega premoga ali lignita se dobi pri 80—200°C lahko olje. Ker pa vsebuje katran vedno nekaj vode, je pri destilaciji katrana predestilirala tudi voda skupno z lahkim oljem. Vodo je mogoče odločiti vsled različne specifične teže. V lahkem olju se nahajajo precejšnje količine fenola, ki se odvzame z ekstrakcijo z lugom. Zaostalo olje se frakcionirano destilira. Pri frakciji dobimo bencine, pri 80°C do 160°C destilira lahki bencin, od 160°C do 200°C pa težki bencin.

Bencin pridobljen pri frakcionirani destilaciji pa ni čist in ni uporaben za motorje z notranjim zgorevanjem, ker vsebuje spojine, ki bi preprečevale pravilno delovanje motorja. Zato jih je treba čistiti s H_2SO_4 in nevtralizirati z lugom.

PROIZVODI LAHKEGA OLJA: Fenoli

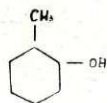
Fenoli iz rjavega premoga vsebujejo le male količine čistega fenola, večji del so fenoli homologni n. pr. benzol, ksilenol itd.

Fenol: Pod fenoli razumemo hidroksilne derivate, aromatične ogljikovodike, v katerih je OH grupa vezana na benzolov obroč. Poznamo I., II. in več valentne fenole. Fenol je osnovna organska substanca velike grupe fenolov. Kemično je sestavljen iz 6 C atomov, 5 H atomov in ene OH skupine tako, da je njegova bruto formula C_6H_5OH . Prvi, ki je izoliral fenol iz katrana, je bil kemik Runge. Popolnoma čist fenol je brezbarvne, kristalne, igličaste oblike. V vodi se delno raztaplja, ker pa deluje zračni kisik na fenolno raztopino, bo ta pordečila. Fenol v kristaliziranem stanju se tali pri $41^\circ C$, destilirana pa pri $181^\circ C$. V alkoholu, etru in glicerinu se dobro raztaplja. Fenol daje fenolate, ki nastanejo, če se H atom zamenja v hidroksilni skupini z atomom alkalijske kovine.

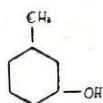
Fenol ima močno kavstični učinek na kožo, ker v koncentrirani obliki koagulira beljakovine. Fenol se uporablja za izdelavo umetnih mas, predvsem bakelita, pikrinske in salicilne kisline.

Krezol

Višji homologi fenola se imenujejo tudi krezoli. Poznamo orto, meta in para krezole, pri katerih je poleg OH grupe še CH_3 grupa. Vsled različne lege OH grupe poznamo sledeče primere:

orto - krezol

meta - krezol

para - krezol

Pri destilaciji katrana prehaja zmes krezolov pri $188^\circ C$ — $204^\circ C$. Krezoli imajo značilen vonj, veliko antiseptično sposobnost. Na plesni delujejo uničevalno, zato se uporabljajo kot konzervatorji (železniški pragoji).

V zvezi s kalijevim milom se dobe emulzije krezola, ki jih poznamo pod imenom lizol in laolin. Mnogo krezola se uporablja za sintetično izdelovanje barv, dišečih snovi in eksplozivov.

Ksilenoli

Ksilenoli so kemične organske zmesi nekaterih spojin, po sestavi so si zelo podobni. Te zmesi destilirajo pri destilaciji surovega fenola kot najtežja frakcija pri temperaturi $210^\circ C$ — $220^\circ C$.

Ksilenoli imajo najmanjši pomen v predelovalni katranski industriji, uporabljajo se edino kot desinfekcijska sredstva.

Lahki bencin

To je brezbarvna tekočina s specifično težo ca 0,79. Lahki bencin iz premogovega katrana je nekoliko težji od bencina, pridobljenega iz kamenega olja, tudi vnetišče je višje. Ta bencin se uporablja za pogon stabilnih motorjev.

Težki bencin

Specifična teža težkega bencina je 0,81, po svojem značaju odgovarja vrsti petrolejskega bencina in lahkega petroleja. V glavnem se uporablja kot topilec in pogonsko gorivo.

Srednje in težko olje

Specifična teža težkega bencina je 0,81, po zato se fenol izloča z NaOH raztopino.

Po ekstrakciji se srednje olje zmeša s težkim oljem in destilira v več frakcij. Poedine frakcije pa se morejo očistiti s H_2SO_4 in NaOH. Pri destilaciji srednjega in težkega olja se dobijo naslednji produkti.

- a) solarno olje
- b) rumeno olje
- c) plinsko olje

Solarno olje

Solarno olje je srednje olje specifične teže 0,82—0,84, ki je rumenkaste barve. To olje se uporablja za pogon petrolejskih motorjev in za razsvetljavo.

Rumeno olje

Rumeno olje je bolj viskozno od solarnega olja s specifično težo 0,85—0,87. To olje služi za čiščenje strojnih delov.

Plinsko olje

To olje ima slične lastnosti kot plinsko olje iz kamenega olja. To olje se uporablja za izdelovanje masti in pogon Diesel motorjev.

Katranski ostanek

V katranskem ostanku je običajno precej parafina. Če je toliko parafina, da se izplača pridobivati parafin, se destilira toliko časa, da postane koks.

Parafinska masa se v vročem stanju črpa v posebne posode, da parafin kristalizira. Kristalizacija parafina se vrši pri $-15^\circ C$.

Razlikujemo dve vrsti parafina glede na točko taljenja: mehki in trdi parafin. Pri kristalizaciji trdega parafina ni potrebno, da se hladi na $-15^\circ C$, temveč zadostuje hlajenje z vodo.

PROIZVODI KATRANSKEGA OSTANKA

Trdi parafin

Po izgledu in trdoti se ne razlikuje od parafina iz kamenega olja, z edino razliko, da ima drugačen duh.

Tališče znaša 50°C, zato se uporablja za izdelovanje sveč ter za izdelavo izolacijskega materiala.

Mehki parafin

Mehki parafin ima tališče pri ca 35°C. Uporablja se v farmaciji za izdelavo mazil in za impregnacijo v elektroindustriji.

Smola

Poleg parafina je stranski produkt katranskega ostanka še smola, ki ima tališče pri 40–45°C. Smola se največ uporablja v elektroindustriji kot izolacijsko sredstvo (Bergmanove cevi). Uporablja se tudi kot masa za zalitje električnih baterij. Mnogo smole pa se uporablja za izdelovanje strešne lepenke.

Katranski koks

Pri popolni destilaciji smole preostane koks. Ker vsebuje ta koks le malo pepela, se uporablja za izdelovanje električnih elektrod.

Vpliv katrana na človeka

Že od nekdaj je znano, da vsebuje katran saje in maziva — olja, kancerogene substance, katere povzročajo težko zavratno bolezen — raka. Opazovanje in eksperimenti so potrdili, da rak nastopa pri delavcih kot poklicna bolezen. Predvsem dovzetni so tisti delavci, ki imajo opravka s katranom, sajami, mazivi in prahom. Bolezenski znaki

Umetno povzročen rak pri labor. podgani

se ne pokažejo takoj, temveč šele čez leta, ko je zdravljenje težavnejše ali sploh nemogoče. Rak je huda zavratna bolezen, proti kateri se borijo kemiki, biologi in zdravniki. V ZDA je posebna ustanova „Cancer Institut“, v kateri je zaposlenih 2000 najboljših strokovnjakov, ki proučujejo novotvorbe in protisredstva.

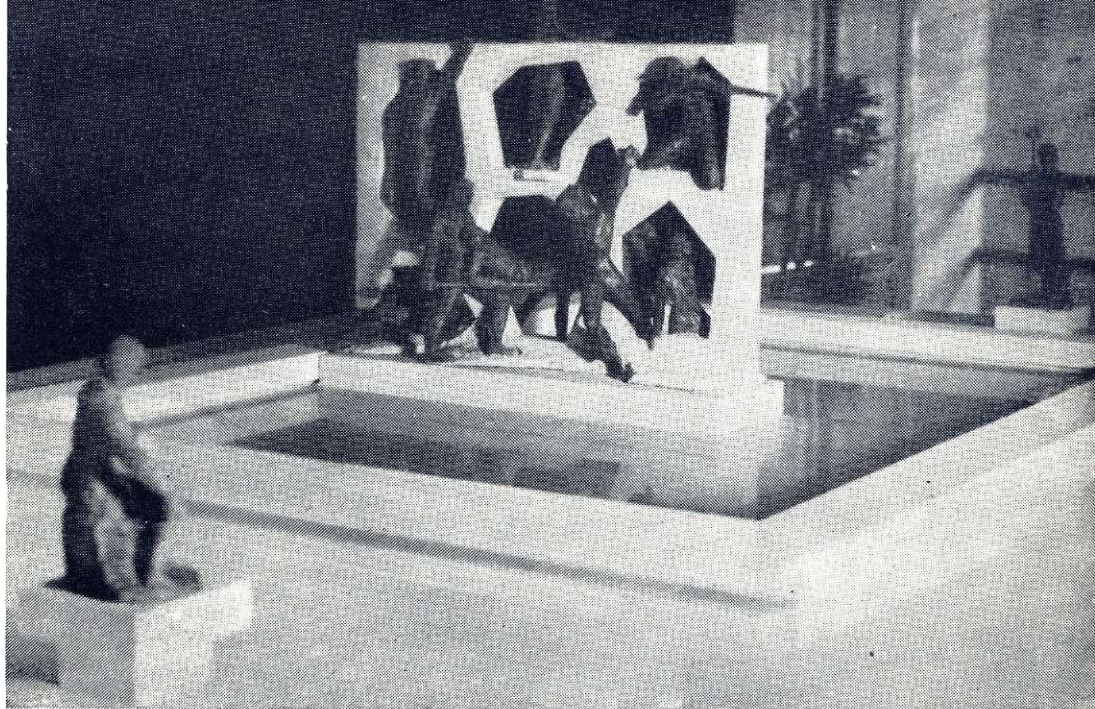
Leta 1915 sta znana japonska kemika Yamigiva in Ichitava mazala poskusne živalice s katranom in umetno povzročila rakaste novotvorbe. Proučevanje živalskih rakastih novotvorb, povzročenih po katranu pomeni važno vprašanje v primeru obolenja pri človeku. Na kožo apliciran katran deluje v doglednem času tudi na druge bolj oddaljene organe, zlasti na pljučni alveolarni in bronhialni epitel, kjer izveze blastomske primarne spremembe.

Angleška kemika Cook in Kennaway sta iz katrana izolirala več organskih spojin s kancerogenim delovanjem, med katerimi sta najaktivnejša benepiren in metilkolantren. Kancerogene substance je možno ekstrahirati s pomočjo destilacije in frakcionirane ločbe ob prisotnosti pikrinske kisline. Po teh postopkih je mogoče ločiti pol ciklične ogljikovodike, za katere je ugotovljeno, da so brez dvoma snovi, ki delujejo v smislu tvorbe rakastih obolenj — kancerogeni ogljikovodiki, ki vsebujejo fenantrensko jedro — in da so po svoji strukturi sorodni sterolu, žolčni kislini, seksualnim hormonom, hormonom nadledvične žleze ter D vitaminu. Najvažnejše je proučevanje gigantskih celic in njih delitve. Mnogokrat se opazi sprememba kromosomov v jedru celice pri delitvi. V nezrelih rakastih celicah se nahajajo večje količine nukleoproteida in albumina, ki kažeta veliko hidrofilitnost. V fizikalno-kemičnem smislu se v rakastem tkivu opazi povečanje koncentracije vodikovega iona (povečanje alkalne reakcije krvi), zmanjšanje ozmotskega pritiska, povečanje disperzitete koloidov in zmanjšanje površinske napetosti.

Rak raste vedno sam na račun delitve in razmnoževanja svojih celic. Pri rasti ne sodelujejo nobene nove celice. V začetnem stadiju rasti imajo novotvorbe lastnost, da privlačijo zdrave celice v svoja ognjišča.

Nekatere novotvorbe povzročajo v času rasti mehanske pritiske na ostalo tkivo. Med take novotvorbe prištevamo benigne tumorje. Benigni tumorji niso tako nevarni in se dajo operacijskim potom lepo odstraniti.

Najnevarnejši so tumorji, pri katerih so rakaste celice sposobne, da potiskajo tkiva in se vselijo med zdrave celice. Taka oblika tumorja se imenuje infiltrativna oziroma infiltrativna rast. Oblika take rasti se imenuje tudi maligna tumorsna rast. Boj proti novotvorbam je v polnem teku, predvsem z izotopi in rentgenskimi žarki. Prva borka proti raku je z uvedbo radia za zdravljenje bila Marija Curie, ki za svojo humano delo ni bila poplačana, temveč je celo sama podlegla tej zavratni bolezni.

Maketa novega spomenika padlim borcem

Foto Torkar

Kakšen bo novi spomenik?

Takoj po ustanovitvi organizacije Zveze borcev je Okrajni odbor, ki je imel sedež na Jesenicah, postavil sklep, da se zgradi spomenik. Ta spomenik naj bi bil tudi poznejšim rodovom simbol revolucionarne preteklosti jeseniškega delavskega razreda.

Kljub prizadevnosti organizacije Zveze borcev se gradnja spomenika ni mogla realizirati zaradi tega, ker ni bil potrjen regulacijski načrt mesta Jesenic. Razumljivo je, da ni bilo mogoče določiti prostora, kjer naj bi se postavil spomenik. Od članov Zveze borcev kakor tudi ostalih organizacij in zborov volivcev, pa je bila vedno večja zahteva, da se spomenik postavi. V dnevnem časopisju se je tudi večkrat pojavljala kritika z refremom: „Kaj je z jeseniškim spomenikom?“. Večkrat je prišlo do ostre kritike nad takratnim ljudskim odborom z zahtevo, da se spomenik postavi. Stavljani so bili različni predlogi glede prostora. Ugibalo se je, da bi spomenik stal pred gimnazijo, pred postajo, celo na sprehajališču pod Merco in na prostoru upravnega poslopja Železarne in personalnim poslopjem. Te predloge so zavrnila že gospodarski forumi, kar je bilo tudi pravilno. Postavljanje spomenika zahteva daljšo dobo in dober premislek, tako da ta ideja za gradnjo spomenika dozoreva od

vseh strani. Prepričani smo, da bi spomenik, ki bi se gradil mogoče že v letu 1948 ali 1950, ne bil tako velike vrednosti, ker bi bil zaradi naglice kvaliteto najbrž slab. Mnenja smo, da so Jesenice po svoji revolucionarni preteklosti, odporu proti okupatorju in pa naporu za izgradnjo socializma vsekakor vredne, zaslužne in tudi sposobne, da postavijo lep spomenik, ki bo v ponos nam, predvsem pa zanamcem.

Ker živimo v obmejnem mestu, moramo mimoidočim tujcem, ki prihajajo v našo domovino skozi Jesenice v vedno večjem številu, pokazati prav s spomenikom, kaj smo bili, kako smo se uprli in kako delamo še danes.

Zamisel je pri Mestnem odboru Zveze borcev NOV vedno bolj dozorevala. Med tem so se gradili številni spomeniki po raznih krajih Slovenije in so dozorevali tudi naši umetniki — akademski kiparji.

V letu 1953 je bil dokončno potrjen regulacijski načrt za mesto Jesenice. Dne 21. V. 1954 je Mestni odbor Zveze borcev NOV imenoval komisijo za pripravo programa in idejne skice centralnega spomenika s pooblastilom, naj izdela vse priprave do natečaja idejnega osnutka. Imenovana komisija je pričela z delom.

Meseca decembra 1955. leta je izdelal osnutek spomenika akademski kipar Marjan Keršič. Osnutek je bil razstavljen na občinski konferenci Zveze borcev NOV. Na tej konferenci je bil navzoč tudi akademski kipar Marjan Keršič, ki je tolmačil pomen arhitektonskega podstavka in plastičnih figur. Na tej konferenci je bil osnutek predan Občinskemu odboru Jesenice, tov. predsedniku Maksu Dolinarju z naročilom, da se spomenik zgradi tako kot želi prebivalstvo mesta Jesenic.

Občinski odbor je takoj imenoval svojo komisijo, ki je z vneto nadaljevala delo. V teku leta 1956 je bil izdelan pravilnik odbora, ki predstavlja pravno osebo. Po mnogih sejah se je dokončno odločilo, da bo spomenik stal na Cankarjevem trgu pred gimnazijo. Z arhitekti in urbanisti so se izdelale dokončne podrobnosti na kraju samem. Potreben je bil temeljit študij razvoja Jesenic, ki je nakazal v bližnji prihodnosti. Na podlagi tega se je določila lokacija spomenika. S postavitvijo spomenika bodo Jesenice dobile dokončni izgled in obliko.

Osnutek je bil razstavljen v Fizikulturnem domu, kjer si ga je večina jeseniškega prebivalstva ogledala. Osnutek je bil sprejet z odobravanjem. Predvsem je bila navdušena zanj mladina.

Arhitektonski podstavek povezuje figuralne skupine v homogeno celoto, jih dviga v preglednejšo višino ter jih s svojo obliko loči po posameznih dogodkih, ki jih obeležujejo plastike. Zid predstavlja simbolično mejo med neosvoboženim in osvoboženim ozemljem. Ta meja je po dogodkih iz NOV prikazana z desetimi človeškimi liki.

Vrstni red dogodkov iz NOV začenja lik revolucionarja, ki z dvignjeno pestjo poziva narod k uporabi, desnica je stegnjena nazaj in sega po skritem orožju. Skladno k tej figuri v isti višini je strelec, ki meri iz svojega skrivališča v sovražnika. Ta figura predstavlja veliko vojskovanje in uničevanje sovražnika v malih grupah, ki so se šele pozneje razvile v močne skupine, ki so upodobljene v osrednji grupi figur.

K zidu je priklenjena moška figura, ki simbolično pomeni ječe, taborišča in streljanje talcev.

Pod likom revolucionarja je lik padlega borca, ki je prikazan v nizki odprtini, kar istočasno simbolizira grob.

Osrednja grupa, sestojeca iz štirih figur, nam kaže prenos ranjenca iz neosvobojenega na osvobojeno ozemlje. V tej skupini je upodobljen ranjen partizan na nosilih,

ki ga nosijo: star partizan, ranjeni borec in pionir. Lik žene, ki nudi ranjencu — partizanu čutarico s pijačo, simbolično poudarja pomoč civilnega prebivalstva partizanskim enotam. S to skupino je simbolično prikazana širina sodelovanja vseh ljudi v NOV — od starca do najmlajših.

Najvišja figura, ki je povzdignjena visoko nad okvir, je upodobljena v liku mladega dekleta, ki z levico zasaja novo mlado drevo, desnica pa je razprostrta čez okvir obzidja, kar predstavlja svobodo ali novo mlado rast.

Vsi prizori, upodobljeni v plastikah, se z arhitektonsko celoto zidu zrcalijo v gladini plitvega bazena. To zrcaljenje je simbolični odraz nepozabne zgodovine, ki ne sme ugasniti v našem spominu.

V diagonali na frontalno os spomenika sta postavljeni v zeleno trato ob dohodih k spomeniku dve figuri, ki pomenita plavžarja in mater z otrokom. Mati uči in vzgaja novi rod po izročilih naše revolucije ter usmerja prve korake po njenih vzorih. Istočasno predstavljata ti figuri mir in novo izgradnjo — mir po vojni.

Arhitektonski kameniti zid tvori s svojo konstrukcijo ostro risane svetle ploskve, v katerih pridejo realistične figure do večje veljave. Figure so v naravni velikosti, bronaste in temne. Arhitektonska zgradba podstavka je nova in moderna. Prav tako je postavitve celotne kompozicije v okolje z bazenom popolnoma nova in pri nas v Jugoslaviji še nima primere.

Podstavek je visok 3.15×4.55 m. Figure so visoke 1.80 m, zunanji robovi bazena merijo 8.65×11.30 m. Globina bazena 0.85, višina vode 0.50 m. Voda je tekoča in oživiljena z vrsto malih rib in vodnim cvetjem lovkvanjem. V dnu bazena so vgrajeni reflektorji, ki v nočnem času osvetljujejo spomenik.

Odbor za postavitve spomenika je že zbral nad pol milijona denarnih sredstev, ki so jih darovala različna podjetja in posamezniki. Vendar to še ni dovolj za začetno delo. Potrebno bo več aktivnosti in darežljivosti od strani podjetij, ki se še niso odzvali. Nabiralna akcija sicer še ni v popolnem teku, vendar upamo na dober odziv jeseniškega prebivalstva.

Datum odkritja spomenika zavisi od finančnih razmer, ki so, kot je slehernemu lahko znano, precej težavne. Vendar bo z dobro voljo in z zavestjo slehernega spomenik stal vsaj v letu 1960.

Odbor za postavitve spomenika

Občinski možje so razpravljali o problemih jeseniške komune

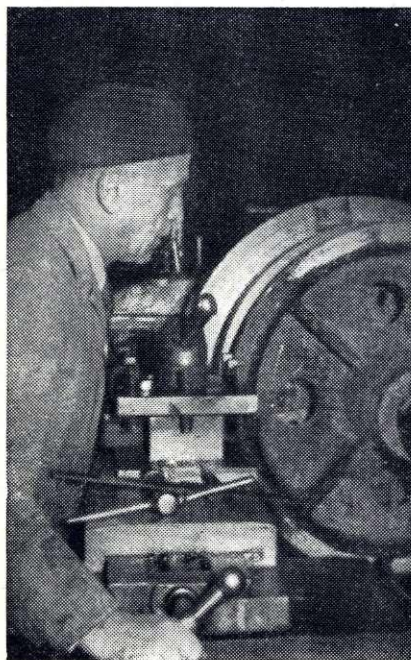
Osrednja točka 27. seje Občinskega ljudskega odbora Jesenice je bila razprava o družbenem planu Okrajnega ljudskega odbora Kranj. Poročilo in razlago družbenega plana je podal zastopnik Okrajnega ljudskega odbora in seznanil odbornike jeseniške občine o družbenem planu za tekoče leto. Ker je jeseniška občina v planu strukturno udeležena z 21,6%, občinski možje posebnih pripomb razen težnje po zvišanju procenta udeležbe skoraj niso imeli in so z družbenim planom po njegovem pojasnilu soglašali. Po razpravi o predlogu odloka o uvedbi občinskega prometnega davka na maloprodajni promet so potrdili tudi odlok o uvedbi občinskega prometnega davka na maloprodajni promet v občini Jesenice, ki se od dosedanjega razlikuje toliko, da je po prejšnjem odloku znašala stopnja za promet z alkoholnimi pijačami v trgovini 2%, po sedanjem pa 5%, na ves ostali promet pa je znašala stopnja 1%, po sedanjem odloku pa bo znašala 1,5%. Za kritje stroškov izvedbe mednarodnih smučarskih poletov v Planici so odobrili dotacijo 100.000 din, ki se je dodelila iz postavke dotacije društvom in organizacijam. S tem sklepom so občinski odborniki, zavedajoč se, da leži velika skakalnica na območju jeseniške občine, pokazali pravo razumevanje tudi do velike mednarodne športne prireditve, ki je bila letos v Planici. Za Jesenice same pa je bila najvažnejša razprava o odobritvi novih gradenj, katerih investitor je ObLO Jesenice. Na predlog Sveta za gradbene in komunalne zadeve so odobrili gradnjo Jesenicam prepotrebne tržnice. Ta bo stala na zemljišču severno od Narodne banke. Obsegala bo pokrit prostor splošne tržnice, 4 prodajne prostore za sadje in zelenjavo, 1 prodajni prostor za ribe, 2 prodajna prostora za meso, 1 prodajni prostor za mleko, 1 prodajni prostor za kruh, 1 prodajni prostor za mlečno restavracijo, potrebne upravne prostore, sanitarije in shrambo za kolesa. Cena celotnega objekta z zunanjo ureditvijo ter dovozno cesto znaša nad 34 milijonov dinarjev. Poleg gradnje tržnice so odobrili tudi gradnjo poslovno-stanovanjske stavbe, ki bo stala vzhodno od narodne banke. V pritličju bodo lokali za lekarno in trgovino „Slovenija šport“, v I. nadstropju bodo poslovni prostori za lekarno in pisarniški prostori za razne koristnike, v ostalih etažah pa bo 6 trosobnih stanovanj, 9 dvosobnih stanovanj in 3 enosobna stanovanja. Cena

celotne stavbe bo znašala okoli 80. milijonov dinarjev. Kakor tržnica bo tudi poslovno-stanovanjska zgradba za Jesenice izrednega pomena, saj se na Jesenicah še ni posrečilo zgraditi tako potrebne tržnice in vsaj ene trgovske stavbe. Na predlog upravnega odbora kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš so sprejeli odločbo o razdelitvi kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš ObLO Jesenice za leto 1957. Odstotki višine koriščenja sklada so tile: gospodarske organizacije 48,6%, stanovanjske skupnosti, 1,70%, zavodi, ki jim je priznana lastnost pravne osebe 5,30%, politično teritorialne enote 31,30%, delavci in uslužbenci 3,10%, komunalne naprave 5%, obvezna rezerva 5%. Na istem zasedanju je občinski ljudski odbor imenoval tudi komisijo za reševanje pritožb proti odmeri dohodnine, razrešil dosedanj upraviteljski odbor Doma onemoglih na Jesenicah ter imenoval nov upravni odbor in vrnil imuniteto odborniku Pavlu Dolarju.

U. P.

Nov delovni uspeh v žični valjarni

V zadnjih 12 letih je več obratnih kolektivov v naši železarni slavilo delovne zmage, ko so dosegli največjo dnevno in tudi mesečno proizvodnjo. V mesecu februarju so tako delovno zmago dosegli naši sodelavci v obratu žične valjarne. Največja dnevna proizvodnja v tem mesecu je bila 196 ton izvaljanega materiala in 4.028 ton mesečne proizvodnje. Ta delovni uspeh so sodelavci v žični valjarni dosegli zaradi svojega izrednega prizadevanja. Na svojih delovnih mestih so bolj krepko prijeli za delo, izkoristili pa so v večji meri tudi obratovalni čas. Tako delavci kakor tudi delovodje so se dobro zavedali predvidenega remonta v mesecu marcu, ko jim bo presežek v mesečni proizvodnji vsestransko koristil z ozirom na izpad proizvodnje v času remonta. Delovnemu kolektivu v žični valjarni čestitamo k doseženi rekordni proizvodnji v mesecu februarju, v bodoče pa jim želimo še novih uspehov.

Mencinger Mirko

Golob Franc - ključavničar
na Javorniku

V naši tovarni že več kakor 20 let organiziramo majhne, toda pristrčne slovesnosti, ki so namenjene našim sodelavcem, ki že 4 desetletja delajo na svojih delovnih mestih. Vsako leto prihajajo v našo sredo 40-letniki, doslej pa se jih je nabralo že 413. Vsakoletni razgovori z našimi sodelavci - jubilanti so vedno zanimivi, saj nam preprosti delavci pripovedujejo o svojem delu v tistih časih, ko v tovarni ni bilo tako modernih in izpopolnjenih strojev, kakor jih imamo danes. V tistih letih, ko so naši jubilanti prihajali na delo v tovarno, ni bilo lahko, prvo besedo pa je imelo fizično delo. Danes na moderno urejeni progi v valjarni 2400 izvaljajo 1000 kilogramsko bramo v nekaj minutah, včasih pa je tak proces trajal veliko dlje. Vendar še tako težko in naporno delo ni zlomilo volje našim jubilantom. Vztrajali so na svojih delovnih mestih. Razumljivo je, da so se železarski veterani v štirih desetletjih tudi veliko naučili, pridobljene izkušnje pa koristno prenašajo na mlajše sodelavce, ki v vedno večjem številu prihajajo v obrate. Takšni razgovori z našimi jubilanti so prijetni tudi zato, ker le-ti pripovedujejo o zanimivih dogodkih iz prejšnjih let, ki so tesno povezani z razvojem železarstva v našem gorenjskem kotu. Nekateri naši sodelavci - jubilanti pripovedujejo o tem, kako so se pred drugo svetovno vojno borili proti kapitalističnim izkoriščevalcem in pri tem zlasti omenjajo dejavnost delavskih strokovnih organizacij. Lažje je bilo ukriviti kos trdega železa, kakor pa hrbet kapitalistov - delničarjev pri Kranjski industrijski družbi. Dostikrat lepa beseda ni veliko zalegla, zato je bilo treba napeti druge strune, boriti pa se je bilo treba za vsako paro in za vsakega delavca posebej. Vsem starejšim železarjem je dobro v spominu velika stavka jeseniških kovinarjev v letu 1935. Takrat so jo pošteno zagodili nikoli zadosti sitim mogotcem Westnu, Praprotniku in drugim, ki so pri KID igrali prvo violino. Takih in podobnih spominov naših jubilantov je toliko, da bi lahko napisal celo knjigo.

Danes skoraj ni delavske družine, ki ne bi hranila okvirjene diplome, ki jo je prejel njihov družinski poglavar za zasluženost, vestno in požrtvovalno delo v železarni. Vedno več bo sodelavcev v našem podjetju, ki bodo za svoj trud in požrtvovalnost nagrajeni z diplomom, kajti vodstvo naše železarne se je odločilo, da bo krogu vsakoletnih jubilantov priredilo podobno slavo.

Štiridesetletnikom se bodo v prihodnjih letih pridružili tudi sodelavci, ki so zaposleni v naši tovarni več kakor 30 let. Tako je bilo tudi v letošnjem letu, ko so se v gornjih prostorih tovarniške Kazine zbrali 40 in 30-letniki. To zanimivo srečanje z našimi starejšimi sodelavci je bilo v soboto dne 9. marca 1957. Poleg jubilantov in njihovih žena se je skromne ali vendar pristrčne slovesnosti udeležilo tudi več gostov, med njimi tudi Janko Verdnik, predsednik Delavskega sveta železarne, Bogdan Knaflič, komercialni direktor, ki je zastopal tudi glavnega direktorja Železarne Jesenice, tehnični direktor ing. Rebek Konstatin, pom. tehn. dir. ing. Ivan Arzenšek, ing. Milan Lah, direktor gospodarsko - računovodskega sektorja, sekretar podjetja Janko Burnik, šef personalnega oddelka Viktor Brun, Tone Pintar, predsednik sindikalne podružnice, sekretar tovarniškega komiteja ZK tov. Ivan Saksida, Cenček Edi, glavni mehanik, kakor tudi obratovodje tistih obratov, kjer so zaposleni jubilanti - štiridesetletniki ali pa so v njih delali jubilanti pred upokojitvijo.

Jubilante sta pozdravila in jim čestitala predsednik delavskega sveta tov. Janko Verdnik in komercialni direktor Bogdan Knaflič,

niškimi železarji

nato pa so podelili diplome in denarne nagrade v znesku 10.000 dinarjev sledečim jubilantom:

1. Kristan Jože, kontrolor granat v starem železu - martinarna.
2. Vindišer Jože, strojevodja na prometnem oddelku.
3. Černe Miha (že upokojen).
4. Mencinger Mirko (že upokojen).
5. Andervald Silvester — livarni mojster v jeklolivarni.
6. Golob Franc — ključavničar v vzdrževalnih obratih Javornik III.
7. Bregant Matevž — livar v jeklolivarni.
8. Legat Alojz — ključavničar v žebeljarni.
9. Dakskobler Jože — valjavec v žični valjarni.

Kakor smo že omenili, so se jubilantom - štiridesetletnikom pridružili v letošnjem letu tudi sodelavci, ki so bili v lanskem letu upokojeni, vendar so bili zaposleni v železarni več kakor 30 let. Na že omenjeni slovesnosti so prav tako izročili diplome in denarne nagrade po 10.000 dinarjev sledečim jubilantom:

1. Bokan Jože, brusač nožev, Javornik III, zaposlen v tovarni	37 let
2. Bregant Franc, valjavec v hladni valjarni	37 let
3. Dakskofler Janez, delavec v modelni mizarni	37 let
4. DERNIČ Janez, žarilec in strojni varilec v cevarni	37 let
5. Erlah Lenart, ogrejevalec, Javornik I	37 let
6. Filipič Ivan, pom. pri peči Javornik I	33 let
7. Golob Franc, delavec in kurjač — topl. energ. na Dobravi	32 let
8. Jakopič Štefan, ponovčar in pom. 1. top. v mart.	33 let
9. Kalan Franc, pocinkovalec v pred. poc.	36 let
10. Klinar Lovrenc, tehtalec — martinarna	30 let
11. Klinar Viktor, vodja mize v žični valjarni	33 let
12. Korošec Ivan, pom. del. poc. žičarna	33 let
13. Korenčan Srečko, I. top. pom. in tehtalec	33 let
14. Kramar Janez, valjavec v žični valjarni	33 let
15. Kristan Anton, pom. del. in vodja čist. gredic	32 let
16. Krivec Janez, transport. del, čuvaj, coklar	30 let
17. Lazar Anton, ključavničar v žebeljarni	36 let
18. Legat Jože, II. jam. pom. v martinarni	33 let
19. Mali Franc, livni vodja v martinarni	32 let
20. Noč Jakob, ogrejevalec v valjarni 2400	32 let
21. Novak Franc, tehtalec v martinarni	33 let
22. Podpac Teodor, zankar in valjavec v žični valjarni	32 let
23. Razinger Jakob, II. top. pom.	31 let
24. Rebolj Anton, pom. del. in kot jam. pom. na elektro peči	30 let
25. Rogelj Anton, pocinkovalec v pocinkovalnici	37 let
26. Smagin Mihael, pom. del. v martinarni	31 let
27. Snoj Karel, električar in delovodja v el. del.	39 let
28. Vister Ciril, peč. pom., pom. del. in pomočnik v martinarni	37 let
29. Zupan Jožef, pom. del., žičar, valjavec in delovodja - žičarna	37 let
30. Žejn Ivan, jam. zidar, žičar in nazadnje delovodja v obratu jeklovlek	36 let

Poleg navedenih jubilantov pa so na že omenjeni slovesnosti zamenovali tudi 38 diplom na željo sodelavcev, ki so jih prejeli med drugo svetovno vojno in so bile natisnjene v nemškem jeziku.

Uredništvo Železarja se pridružuje čestitkam, ki so jih prejeli naši jubilanti za svoj delovni jubilej in jim želi, da bi v prihodnje uživali sadove trudapolnega štiridesetletnega dela.

Vindišer Jože — strojevodja na prometnem oddelku

Legat Alojz — ključavničar v žebeljarni

Naša sodelavka
pri delu v laboratoriju —
aparat za določanje plinov.

Foto Torkar

Našim sodelavkam za njihov praznik

mije, predavanja ali podobne prireditve. Pri nas na Jesenicah je bila slavnostna prireditev Čapkovne drame „Mati“, ki je nadvse lepo uspela, poleg tega pa je bilo na področju občine tudi več zdravstvenih predavanj.

Po vsem svetu žene iz različnih držav leto za letom praznujejo svoj praznik — 8. marec. Ideja za praznovanje mednarodnega praznika žena je vznikla na predvečer prve svetovne vojne. Bilo je na Danskem v mestu Kodanj. Socialistke od vsepovsod so bile zbrane na svoji II. konferenci. Na tej konferenci je delegatka in znana borka za pravice človeštva Klara Zetkin predlagala naj bi žene praznovale 8. marec kot svoj praznik — dan žena.

Leto dni pred tem prav na isti dan so ameriški socialisti organizirali mitinge in demonstracije z zahtevo, da se omogoči volilna pravica tudi ženam. Ta povezanost žena z delovnim ljudstvom in njih borba pa je prišla do svoje veljave prav v letu 1917. 8. marca so šle petrograjske delavke na ulice. Demonstrirale so proti lakoti, vojni in carizmu, njim pa so sledili delavci. Sledila je oborožena vstaja, ki se je končala s strmoglavljenjem carizma in veličastno zmago oktobrske revolucije.

Boj naših žena za pravico in svobodo ni nikoli prenehal, posebno veličasten pa je bil njihov boj v štiriletni narodnoosvobodilni borbi. Ta boj je našim ženam prinesel čiste sadove, naše žene pa so si končno priborile vse tisto, kar jim ni bilo mogoče doseči v predvojnih letih.

8. marec praznujejo naše žene posebno lepo v povojnih letih. Kako tudi ne, saj so svobodne in enakopravne v novi socialistični Jugoslaviji. Tudi v letošnjem letu so naše žene po vseh krajih ožje domovine praznovale svoj praznik 8. marec. Ni bilo kraja ali večjega mesta, kjer ne bi žene imele akade-

Pionirska prireditev pod Mežaklja

Pred dnevi se je v uredništvu Železarja oglasil tovariš s terena Podmežaklja in povedal, da so za 8. marec, ko po vsem svetu proslavljamo dan žena, počastili s čajanko in z izbranim kulturnim programom žene in matere z njihovega terena.

Nekaj dni pred praznikom žena je predsednik terenskega odbora SZDL Podmežaklja, tov. Ivan Gregorčič svetoval pionirjem z omenjenega terena, naj bi ženam in materam pripravili za njihov praznik majhno veselje. Res so pionirji, kakor vedno tudi tokrat lepo ubogali in sklicali majhno posvetovanje z namenom, da prireditev tudi organizacijsko kar najbolj pripravijo. Posvetovanje so sklicali na predvečer praznika naših žena, udeležili pa so se ga pionirji: Mikelj, Malovrhova, Pesjakova, Vrhovšek, Pestotnik, Rihtaršič in Jelen. O vsem so se natanko pogovorili, pripravili program, ki je obsegal 26 točk, naslednji dan, to je na sam praznik dopoldan, pa so imeli vajo.

Zvečer so se zbrale matere izpod Mežaklje. V imenu odbora SZDL in organizacije ŽB NOV jih je pozdravil tov. Ivan Gregorčič ter jim čestital k prazniku, nato pa so pionirji začeli s svojim programom. Program je trajal dobri dve uri in so ga pionirji izvajali v obliki solističnih točk s harmoniko, violino, recitacijami, petjem itd. Zbrane žene in matere so bile s čajanko, kakor tudi programom zelo zadovoljne, prav posebno pa zato, ker so se jih tokrat spomnili pionirji.

Dr. Jožetu Hafnerju za njegov življenjski jubilej

Primarij dr. Jože Hafner sodi med ljudi, katerim smo prebivalci mesta Jesenic ter bližnje in daljnje okolice hvaležni za humano delo, ki ga ne bi mogli preplačati niti z zlatim denarjem. Kdo bi mogel prešteti stotine ljudi, katerim je dr. Hafner na operacijski mizi podaljšal življenje, pa čeprav samo za nekaj let. Ravnatelj in primarij v jeseniški bolnici dr. Jožeta Hafnerja zlasti dobro poznajo naši sodelavci, ki so v zadnjih letih utrpeli nezgode oziroma poškodbe. Vsi ti ljudje, ki jim je lajšal bolečine in v težkih trenutkih vedno nasmejan spodbujal z bodrilnimi besedami, vsi ti premnogi delovni ljudje govorijo o njegovi osebnosti samo lepo in pohvalno. Ob njegovem življenjskem jubileju skoraj ne najdemo pravih besed, s katerimi bi se mu zahvalili za vse, kar je napravil dobrega in koristnega jeseniškemu delavcu — železarju.

Dr. Jože Hafner se je rodil v Škofji Loki 22. februarja 1907, 18 let pozneje, to je v letu 1925, pa je že maturiral na gimnaziji v Kranju. Že takratnega študenta — maturanta je zlasti zanimala medicina, zato se je tudi odločil za študij na medicinski fakulteti. Studiral je na univerzah v Ljubljani in Grazu, leta 1938 pa je v Ljubljani položil izpit za specialista. Neposredno pred drugo svetovno vojno, je v letu 1939 prišel k nam na Jesenice, kjer je bil zdravnik pri takratni Bratovski skladnici.

Kakor mnogi drugi Jeseničani, tako je tudi zdravnik dr. Jože Hafner med drugo svetovno vojno dobro vedel, kje je mesto napredno mislečemu Slovencu. Vsestran-

sko je podpiral narodno-osvobodilni boj, zaradi sodelovanja z OF pa je bil zaprt v Begunjah in nato odposlan na prisilno delo na Dunaj, od koder je pobegnil zopet nazaj v svoj rojstni kraj.

Po drugi svetovni vojni se je ponovno vrnil nazaj na Jesenice, kjer je delal kot zdravnik v ambulanti vse do leta 1948, ko je postal ravnatelj nove bolnišnice na Jesenicah.

Njegov življenjski jubilej so posebno lepo proslavili na dan, ko je slavjenec dopolnil 50. leto svojega življenja. Cestitat so mu prišli njegovi dolgoletni zdravstveni sodelavci in prijatelji, kakor tudi predstavniki kulturno-političnega življenja na Jesenicah. Jubilanta je kot prvi pozdravil predsednik Upravnega odbora bolnišnice tov. Ivo Podlincec, govorili pa so še predsednik ObLO tov. Maks Dolinar, njegov dolgoletni sodelavec in primarij dr. Franc Brandšteter in predsednik Občinskega odbora SZDL tov. Ivo Ščavničar. Poleg omenjenih gostov so slavnosti prisostvovali tudi dr. Kržan, tajnik Občinskega odbora SZDL Jesenice tov. Bine Kobentar, za zdravstvo dr. Brajda, vsak oddelek v jeseniški bolnici pa je bil zastopan s po enim članom.

Dr. Jožetu Hafnerju želimo, da bi kar najbolj uspešno zdravil svoje paciente tudi v prihodnje, želimo mu veliko sreče pri njegovem težkem delu, kajti zavedamo se, da je njegovo delo na zdravstvenem področju važno predvsem zaradi tega, ker omogoča ozdravljenim ljudem delo na njihovih mestih v podjetjih.

Uredništvo Železarja, se pridružuje čestitkam, katere je prejel dr. Jože Hafner ob svojem življenjskem jubileju in mu kličo: Še na mnoga leta!

Ravnatelju in primariju dr. Jožetu Hafnerju so k njegovemu 50-letnici čestitali znanci in prijatelji

Foto Torkar

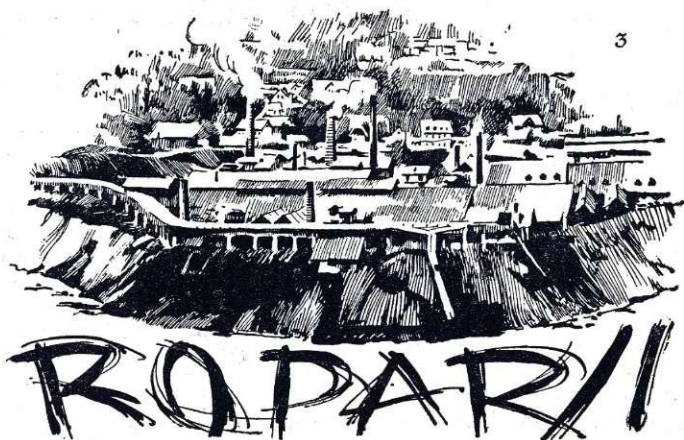
Naši jubilanti

Andenald Silvester
livarski mojster v jeklolivarni

Kristan Jože — kontrolor granat
v starem železu

Nagleje od bliskov so se podile v Luckmannovi notranjosti misli. In te misli niso več zaničevale poslednjega Rouarda; obrnile so se proti njemu samemu in bile tako boleče. Ali niso (zadnja leta so ga te misli večkrat mučile, čeprav jih je odganjal), ali niso on in njegovi na isti poti, ki jo je zaradi njega in njegovih moral prehoditi oče tega ničeta? Ali ne bodo nekoč potomci Luckmannov prav taki pisarji in zavrženci kakor tale pijanec, ki ga je v mladih letih k pijači navajal on sam, da ga je laže oropal poslednjih pravic, zapisanih v pogodbi, sklenjeni ob prodaji ogromnega Rouardovega imetja Kranjski industrijski družbi? Ali ne bodo nasledniki Luckmannov nekoč postali prav tako kakor tale še ne štiridesetletni človek brezpomembni ljudje, ko bosta on in brat Josef umrla?

— Ko bova umrla...

Bledica je pobarvala Luckmannov obraz. Čuti, da smrt ni več daleč. Bolečine pri srcu ga opominjajo, da bo moral kmalu zapustiti svet, ki je za bogate tako lep in čudovit, kakor je za reveže siv in grenak, da ga bodo pokopali (strašno mora biti v objemu prsti!) in bo zgnil v grobu kakor kdor koli.

— In potem?

Potem bodo grabežljivci, ki jih je pred dobrimi šestnajstimi leti priklical sam, planili po njegovih otrokih in jih oropali njegovega imetja.

Začel ga je grabiti brezup in žal mu je bilo, da je ustavil na cesti tega človeka v obnošeni pelerini, ki ga je zaradi Trappnovih pikrih besed vznemiril z mislimi, ki bi se ga morda ne lotile, ko bi ga srečal sam in ne v družbi s Trappom. Zdaj pa ga mučijo in morda ga bodo mučile še ves popoldan, da ne bo mogel zaspati in se naspiti za večer, ki ga bo moral na Trappnovo povabilo preživeti pri tem osvojenem človeku in njegovih prijateljih, ki so prišli iz Berlina. Ni poslušal Trappna, ki je grozil Rouardu, da bo potrpljenja direkcije kmalu konec. Sele ko je Trappen zopet nagovoril njega, se je ovedel.

„Na vašem mestu, Herr Generaldirektor,“ je govoril Trappen, „bi jaz Rouarda že odpustil. Tista listina, da ga moramo imeti zaposlenega v upravi, je mrtva. S svojo malomarnostjo jo je razveljavil sam.“

„Nisem ga klical na odgovor zaradi nerednosti. Pomeniti se morava o nečem drugem,“ se je izmotaval Luckmann in nenadoma spremenil odnos do Frica. „Gospod Fric dela res naši družbi včasih resne skrbi in bi zaslužil, da z njim postopamo ostreje. Toda — kakor sem že rekel — imam usmiljenje do njegovega blagopokojnega očeta. Frica je izročil v varstvo meni, takrat ko se je odpovedal podjetništvu in prodal svoje imetje naši družbi. Bil sem Fricu dober varuh in vzgojitelj vse do polnoletnosti, skrbel zanj kakor za lastne otroke. Od tedaj je minilo že mnogo let in danes je gospod in mož. V poslovni družini se je rodil in v poslovni se je vzgajal. Tega bi se moral zavedati in zato vedeti, kaj je resno delo, resen posel. Sicer pa... O tem se bomo pomenili v ponedeljek. Danes je sobota in delopust.“

Obrnil se je Rouardu in v njegovih očeh ni bilo več zaničevanja in prezira. Nenadoma je čutil do njega skoro resnično usmiljenje, ko ga je videl vsega premraženega v tenki obnošeni pelerini in stiskajočega v roki črno sprehodno palico, okovano s srebrom. Takih niso nosili več. Fricu je ostala kot edini spomin in imetje za očetom. Čeprav je bila gosposka, je spominjala na beraško. Vsaj Luckmannu se je zdelo tako.

„Torej v ponedeljek, gospod Fric,“ je rekel. Glas mu je bil mehak. Rouard pa ga je ostro pogledal. Prav tako ostro kakor takrat, ko je prišel iz poboljševalnice, v katero ga je zaprl njegov nekdanji vzgojitelj in sedanji direktor. Spremembe, ki je v teh nekaj minutah predrugačila Luckmanna, ni uganil, dasi ga je nekajkrat v življenju videl že tudi takega. Tak je bil na primer takrat, ko ga je okradel delnic, ali pa takrat... Toda tisto je pregrenko in zato o tistem ni hotel razmišljati. Luckmanova nenadna miloba ga je spominjala na nekaj gnusnega, kar je prav zaradi take nenadne prijaznosti že dvakrat doživel z Luckmannom in zaradi česar ga je sovražil bolj kakor zaradi tega, da ga je oropal bogastva. Zato je ob Luckmannovih, nenadoma prijaznih besedah, v njegovih brezbržnih očeh zagorelo sovraštvo.

Luckmann Rouardovega pogleda ni vzdržal. Pogledal je vstran, glas pa mu je postal še mehkejši in izražal skoro očetovsko skrb.

„In kako borno ste oblečeni, gospod Fric?“ je govoril. „Ali nimate toliko denarja, da bi si kupili novo suknjo? Te pelerina je vendar že preoguljena... In zdaj, januarja, nosite letne čevlje, človek božji?! Ne. Ne! To ne gre! To se ne spodobi za vas!... Vi ste vendar Rouard. Rouard ste, pomislite!... In obleka, ki jo nosite pod to, oprošlite, plahto, najbrž ni nič boljša...“

Govoril je, kakor da ne bi vedel, kako obnošeno in slabo zakrpano obleko ima ubogi pisar, ki je čakal, kdaj bo smel oditi, in ki ni vedel, da se je v Luckmannu nepričakovano prebudila vest, ki je nekoč, ko je pomagal uničiti Viktorja Rouarda in okradel Frica delnic, ni imel. Zdaj je mislil, da bo potlačil v sebi prebujene očitke vesti, če bo dal svoji žrtvi miloščino.

„Čakajte, dal vam bom nekaj denarja,“ je rekel in izvlekel denarnico. „Tu imate in kupite si novo obleko in čevlje!... V ponedeljek pa se pomeniva o drugem. A ne pozabite!“

Fric Rouard je vzel denar, ne da bi si snel oguljeno in na kazalcu strgano rokavico in ga spravil. Hladno se je

40 letniki

Bergant Matevž — livar
v jeklolivarni

Dakskobler Jože — valjavec
v žični valjarni

REZULTATI naše proizvodnje

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA FEBRUAR 1957 Skupna proizvodnja

Obrat:	Indeks izvršitve v % Količina
Plavž	97.3
Martinarna	128.2
Elektro peč	121.6
Sa:	117.6
Težka proga	112.1
Lahke proge	81.9
Žična valjarna	108.6
Valjarna 2400	175.4
Valjarna 1300	100.2
Jeklovlek	115.1
Sa:	113.2
Hladna valjarna	101.4
Žičarna	94.9
Vzmeti	102.9
Žebli	103.0
Bodeča žica	127.3
Sa:	104.2
Cevarna	107.2
Elektrodni oddelek	10.6
Sa:	99.4
Siva livarna	137.9
Jeklo livarna	111.6
Sa:	134.2
Opekarna	112.9
Skupaj:	114.1

Družbeni plan po količini je 114.1%

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA ZA FEBRUAR 1957 Blagovna proizvodnja

Obrat:	Indeks izvršitve v % Količina
Plavž	—
Martinarna	—
Elektro peč	—
Sa:	—
Težka proga	293.7
Lahke proge	81.0
Žična valjarna	20.0
Valjarna 2400	178.4
Valjarna 2400	178.4
Valjarna 1300	100.2
Jeklovlek	115.1
Sa:	119.2
Hladna valjarna	101.4
Žičarna	89.5
Vzmeti	102.9
Žebli	103.0
Bodeča žica	127.3
Sa:	104.2
Cevarna	107.2
Elektrodni oddelek	104.6
Sa:	98.2
Siva livarna	18.0
Jeklo livarna	18.0
Sa:	18.0
Opekarna	165.0
Skupaj:	112.8

Družbeni plan po količini je 112.8%

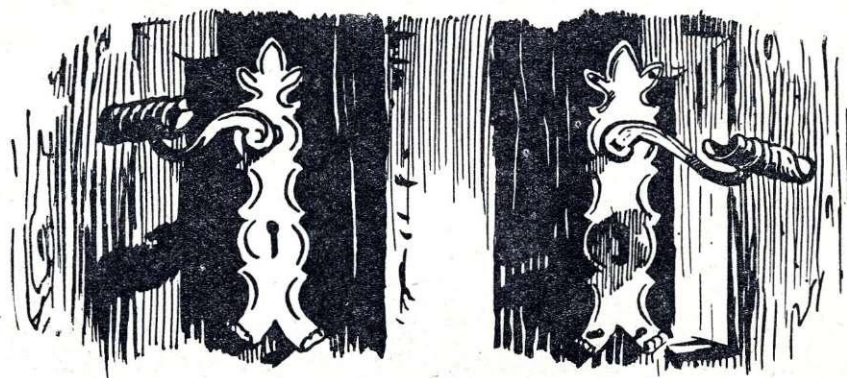
poklonil in šel. Slišal je samo še „morskega roparja“ (tako je imenoval Trappna), ko je rekel:

„To je neumnost, Herr Generaldirektor. Dajati pijancu denar! Kako ste mogli? Še danes ga bo zapil!“ — Trappna je namreč čudilo, kako je mogel Luckmann dati toliko denarja človeku, ki ga je preziral in o katerem je vselej govoril le najslabše. Ne on, ne Fric, nista razumela Luckmannove spremembe.

Luckmann ni rekel nič. Ni ga motilo, da se Fric ni zahvalil. Samo da je vzel denar in Luckmannova vest je bila olajšana. Nič zato, če je Rouard zavil naravnost čez cesto proti krčmi in se ustavil pred pragom, kakor da bi čakal, kdaj bosta Luckmann in Trappen izginila v veži upravnega poslopja Kranjske industrijske družbe. Ko sta izginila je zaklel:

— Mokarska svinja! — in mislil Luckmanna. To psovko je slišal že v otroških letih in si jo zapomnil. Rabil jo je že njegov oče, kadar je nanesel pogovor na Luckmanne, nekdanje trgovce z žitom, moko, mlevskimi izdelki in kolonialnim blagom. Viktorja Rouarda ob propadu ni toliko bolela razsipnost žene in starejših otrok, zaradi katerih je zabredel v dolgove, marveč da je moral kloniti pred ljudmi, ki o železarstvu niso imeli niti pojma in so se razumeli samo na trgovino. Bolelo ga je, da je moral prav pri njih najemati visoka posojila za vedno večje in izbircnejše zahteve otrok in žene, ki jo je tako blazno ljubil, posojila, ki so naposled tako narasla, da je prav „mokarjem“ moral prodati na podlagi premetenih zadolžnic svoja podjetja in posestva. Kljub obsežnemu imetju ni mogel v gotovini poravnati zadolžnic, niti plačati trideset do petdesetodstotnih obresti, ki jih je na kratkoročna posojila zahteval ljubljanski meščan, menjalec in bankir Lambert Carl Luckmann in zaradi katerih so Rouardovi dolgovi v nekaj letih večkratno prerasli vsoto Luckmannovih posojil.

— Ropar! — je še enkrat zaklel Fric in stopil čez prag Kovačeve krčme.

Krčma je bila skoro prazna. Le trije gostje so sedeli v somraku ob peči: dva delavca in star berač. Ko je Rouard vstopil, se je njihov pogovor pretrgal in tišina je obvisela v zaľohlem ozračju, dišečem po uležanem dimu slabega tobaka, ki so ga kadili delavci, in s hladom zavela v Rouarda. Samo za hipec jo je zmotil stari berač, ko je pozdravil novega gosta z „bog daj srečo“, s starim pozdravom, ki ga je včasih predpisoval delovni red Kranjske industrijske družbe, a je v zadnjih letih že skoro popolnoma izginil.

Mario Vilhar je razstavljal na Jesenicah

„V vsakem človeku je večna želja po lepem, pa naj bo skrita v najglobljem kotičku srca.“

Tako beremo v prvih vrsticah okusnega prospekta in kataloga, ki ga je za svojo razstavo izdal M. Vilhar. Kako lepa je ta misel, morejo občutiti le tisti, pri katerih ta želja le ni preveč skrita in takorekoč zakopana nekje na dnu srca. Še lepše je živeti za to, da lahko posreduješ tisto lepoto drugim, kot je v našem primeru umetnik - slikar in kipar. Umetnost je najzlahtnejše, kar je v človeku. Posredovati umetnost je najplemenitejše poslanstvo človeka in njegova najvišja vrednost, ki ga dviga nad ostale. Vendar so le redki poklicani, le redki tako bogati, da to poslanstvo lahko res v vsej veličini opravljajo. V naši sredi je poskusil svojo pot do tega poslanstva mladi, neugnani in živahni M. Vilhar. 32-letni tehnik je na svoji poti zašel pred leti tudi na Jesenice in ga imamo še od takrat v prijetnem spominu kot neumornega kulturnika, ki se je z drugimi vred pustil vpreči v jarem, s katerim smo po osvoboditvi začeli orati ledino vsemu kulturnemu življu, ki ga je vojna vihra pokopala. Že od vsega začetka je nosil v sebi, nemara precej po očetu, žilico po likovnem izražanju svojih želja in prizadevanj.

Ce sedaj pogledamo Vilharjevo delo malo поблиže, lahko ugotovimo, da ga vodi močna želja po nečem novem, izrednem in efekt-nem, kar se mu je mestoma kar lepo posrečilo. S tehnične plati nas je presenetila njegova originalna tehnika metalizacije terakote z bakrom, kositrom, svincem in cin-

kom. Pri njegovih 21 razstavljenih oljih pa sta vzbujati pozornost „Ribe“ in „Mak“, medtem ko so tudi dela, „Praznik istrskih ribičev“, „V zrcalu“, „Lastna podoba“ in delno tudi „Prvi maj“ vzbudjajala gledalce k različnim komentarjem. Lahko pa pri razstavljenih oljih ugotovimo, da v njih ni pravega enoinnega stila in prave barvne kompozicije, v čemer se bo pogumni razstavljealec moral brez dvoma še izpopolnje-vati. Marsikatera kvaliteta je šla na račun avtorjeve pretirane plodnosti, saj so vsa dela nastala v bori dveh letih, razen olja „Ob luninem svitu“, za katero pa bi bilo itak bolje, da bi zaradi neokusne barvne kompozicije ne visela na tej razstavi. Toda „izreden okus“ naših občinskih mož jo je prvo odkupil. „V vsakem človeku je želja po lepem“ — samo včasih so tudi ljudje z željami vred majhni. Zelezarna je z oku-som izbrala dela in odkupila tisto, kar je bilo na razstavi med najboljšim in smo bili tega veseli. Bili pa smo si vsi, ki smo si ogledovali razstavljenaa dela, edini v tem, da odlikuje avtorja tenkočutno oko pri iskanju in izbiranju motivov. To se je še zlasti vi-delo pri njegovih plastikah, ki so precej originalne in jih ta precejšnja originalnost postavlja nad slike po vrednosti in po od-mevu med gledalci, „ki je v njih želja po lepem“. Avtorju je uspela razgibanost posa-meznih kompozicij, preseneča pa tudi mo-tivični poseg v otroški svet („Beg“), življe-nje delavca z drugačne plati, kot ga likov-niki običajno prikazujejo („Po prejemu pla-če“), skoro banalni motivi pijancev, prete-pačev, navijačev in muzikantov, ki pa vzbujajo pozornost že samo s tem, da takih motivov do sedaj res nismo bili vajeni. To

Na sliki:
Otvoritev
Vilharjeve
razstave na
Jesenicah

Foto Torkar

Prizor iz
igre
»Dva ducata
rdečih vrtnic«
v Mestnem
gledališču

Foto Torkar

mlademu avtorju nikakor ni v škodo, saj je morda prav s tem našel in utrl pot modernega, sicer malo poenostavljenega realizma v plastiki, ki ga utegnejo povzeti še drugi. Kot pa smo čutili pri oljih, čutimo tudi pri plastikah, da mlademu nadarjenemu avtorju vendar še manjka precej likovnega študija barv, form in dognanejših linij, skratka večje dognanosti, ki bi napravila na gledalca, „ki ima željo po lepem“, trajnejši in globlji vtis. Tudi v stilu avtor niha in se ponekod še išče. Pri plastikah „Marionete“ in „Baletka“ nas je dirnilo predvsem stilno neskladje

med realizmom in modernizmom. Iz tega vidika izzveni avtorjeva beseda, da šole ne rabi, le preveč ambiciozno.

Sicer pa je bila Vilharjeva razstava za Jesenice prijetna osvežitev, ko so slikarske in kiparske razstave tako redke, pa čeprav domačih umetnikov ne manjka, še celo akademskih. Z Vilharjevimi deli pa se želimo še srečati, ker nam Vilharjeva neugnanost daje slutiti, da bo kmalu pripravil še kakšno večje in dognanejše presenečenje.

-S-

Fizkultura in šport

Jeklarji v tednu športnih tekmovanj

Začetkom februarja t. l. so jeklarji priredili več športnih tekmovanj. Tako so se udeležili streljanja z zračno puško za prehodni pokal med obrati Jeklarno, Plavžem in Prometom, iz vsakega obrata v ekipi po 10 strelcev. Najboljši so bili strelci iz Jeklarne z visokim naskokom s 1110 krogov, pred Plavžem z 978 krogov in Prometom z 798 krogov. Med prvoplasiranimi desetimi je bilo kar osem strelcev iz Jeklarne.

Rezultati:

1. Ščerbič Stefan,	Jeklarna	125 krogov	
2. Horjak Franc	„	117	„
3. Miličević Velimir	„	113	„
4. Pfajfar Stanko	„	111	„
5. Cvetkovič Miloš	„	111	„ itd.

V trajno last so pokal osvojili strelci Jeklarne. Prvih deset je bilo pa nagrajenih še s praktičnimi darili.

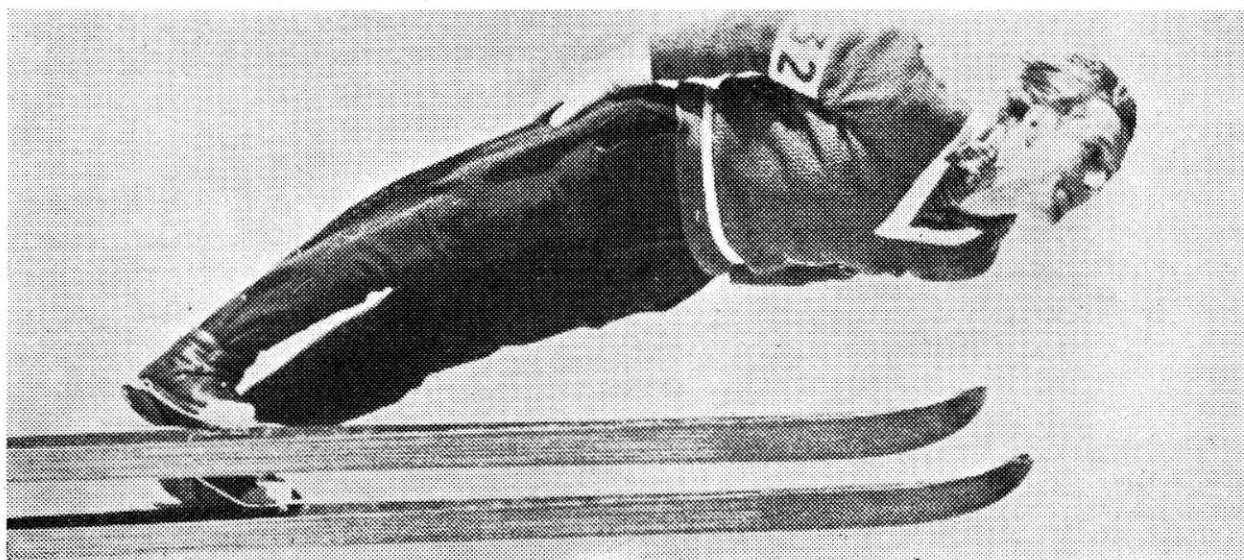
Pred tem tekmovanjem je priredila Jeklarna še obratno tekmovanje v streljanju. Tokrat je bil najuspešnejši med 20 udeleženci Malič Dušan s 119 krogov pred Horjakom Francem s 118 krogov.

Mirovali pa niso tudi hokejisti na ledu, ti so se pomerili z oddelkom zaščitne službe, tekmovali so za prehodno plaketo. Zmagala je Jeklarna z rezultatom 5:0 in si osvojila plaketo. Obe moštvi sta bili zelo borbeni in požrtvovalni.

Srečno!

M. M.

Naši smučarji - skakalci med najboljšimi v Planici

Jože Langus
spada med
naše najboljše
smučarje -
skakalce

Letošnja smučarska prireditve v Planici je bila posebno zanimiva in tudi pomembna. Več kakor 30 skakalcev iz 8 držav je v dneh od 8.—10. marca preizkusilo svoje sposobnosti na veliki 120-metrski skakalnici. Dosežene so bile lepe daljine in veliko poletov je bilo daljših od 100 metrov, da ne pozabimo omeniti odličnega skakalca iz Vzhodne Nemčije Recknagla, ki je postavil nov rekord 124 metrov.

Na letošnji planiški prireditvi je sodelovalo 9 naših smučarjev-skakalcev, med njimi tudi sodelavci železarne: Jože Zidar, Jože Langus in Krznarič Mato. Sodelavec našega lista je obiskal naše reprezentante, ki so mu o svojih dosedanjih uspehih povedali tole:

Letošnji državni prvak Jože Zidar skače že 10 let. Začel je na Koroški Beli, kjer je dosegel prvi uspeh na 25-metrski skakalnici, kmalu za tem je v letu 1949 že sodeloval v izbirnem tekmovanju za svetovno smučarsko prvenstvo, kjer je v močni konkurenci zasedel 9. mesto. V naslednjih letih je zelo pogosto nastopal v inozemstvu na tekmovanjih v Trbižu, Celovcu in Radentheinu v Avstriji. Povsod je bil prvi med številnimi tekmovalci, v letu 1955 pa je na veliki 140 m skakalnici skočil 109, 112 in 113 m ter med 82 tekmovalci zasedel 11. mesto. Omenimo naj še njegovo sodelovanje na lanskim zimskošportni olimpijadi v Cortini d'Ampezzo v Italiji, kjer je med skakalci iz 16 držav zasedel 20. mesto. Letos je postal naš državni prvak v skokih, v Planici pa je kljub poškodbam in smoli zasedel odlično 9. mesto in dosegel od naših tudi najdaljše skoke na tej skakalnici (107 in 108 m).

Kakor Jože Zidar tako se je v zadnjih letih kot dober skakalec in državni reprezentant uveljavil tudi Jože Langus. Tudi on je začel s skakanjem nekako pred 10 leti, ko je bil star 19 let. Začel je na 30 m skakalnici na Jesenicah, v letu 1947 pa se je udeležil državnega prvenstva v klasičnih kombinacijah, ki je bilo na Bledu in zasedel 2. mesto v FLRJ, leto dni pozneje pa je že osvojil naslov prvaka (smuk, slalom, tek in skoki). Tekmoval je tudi v Trbižu na 65 m skakalnici in v Planici na 80 m, kjer se je uvrstil med prvih 10 najboljših tekmovalcev. Največji uspeh Jožeta Langusa pa je prav gotovo doseženo 2. mesto v GAPA v letu 1951. Na tej prireditvi je sodelovalo 37 skakalcev in doseženo drugo mesto pomeni lep uspeh spričo dejstva, da ga je prehitel le rutinirani avstrijski tekmovalec in znanec iz prejšnjih tekmovanj v Planici, Bradel. Jože Langus je dopisniku našega lista pripovedoval tudi o drugih uspehih, ki jih je dosegel zlasti v inozemstvu, o letošnji planiški prireditvi pa je povedal tole: »Tako dobrega in lepega tekmovanja nisem pričakoval, kakor tudi ne rezultata, ki ga je dosegel tekmovalec Recknagel.« O jugoslovanskih tekmovalcih pravi, da jim primanjkuje dobrega treninga, zadovoljen pa je bil tudi z uspehi Jožeta Zidarja.

Med mnogoobetajoče mlajše skakalce sodi tudi letošnji udeleženec planiške prireditve in naš sodelavec Mato Krznarič. Doslej je tekmoval na prireditvah doma in v inozemstvu, zlasti pa naj omenimo njegove uspehe na tekmovanjih v Cortini, Badgasteinu, na smučarski prireditvi Koroških Slovencev v Zahomizzu, kakor tudi na Olimpiadi Gorenjskih smučarjev, udeležil pa se je tudi državnih in republiških smučarskih tekmovanj, kjer je bil vedno med prvimi.

Tekmovalci Jože Zidar, Langus Jože in Krznarič Mato se na tem mestu zahvaljujejo Upravnemu odboru naše železarne, ki jim je omogočil udeležbo na treningih in na planiški prireditvi sami, ki jim bo ostala v dolgotrajnem spominu. Uredništvo našega lista pa sodelavcem-tekmovalcem na letošnji planiški prireditvi čestita k doseženim uspehom, v bodoče pa jim želimo, da bi še uspešno zastopali našo državo na podobnih tekmovanjih.

Odbojkarji so zborovali

Kakor drugi klubi pri športnem društvu Jesenice, tako so tudi odbojkarji imeli svoj občni zbor dne 15. 2. 1957, ki se ga je članstvo v polnem številu udeležilo. Poleg odbojkarjev so se občnega zbora udeležili tudi zastopniki društvene uprave in klubov. Iz poročila, ki ga je podal tov. Strajner Srečko, je bilo razvidno uspešno delo naših odbojkarjev, v razpravi pa so med drugim obravnavali tudi vzroke neuspehov moške odbojkarske ekipe v prvi slovenski ligi. V letu 1955 so bili naši tekmovalci res dobri, toda včasih se jih drži tudi „smola“, tako da pri prvenstvenih tekmovanjih nekoliko popustijo, nasprotnik pa to pomanjkljivost kaj hitro izkoristi v svoj prid in srečanje odloči v svojo korist čeprav s tesnim rezultatom, kakor je bil primer v Kamniku (2:3). Odbojkarji so v lanskem letu taborili v Zatonu pri Šibeniku, kjer so pridno trenirali. To priliko so izkoristili in odigrali kar 5 tekem in vse odločili v svojo korist z rezultatom 3:0. Premagali pa so tudi prvaka Dalmacije, odbojkarsko ekipo iz Šibenika v nočni tekmi, prav tako z rezultatom 3:0.

